

DARBININKAS

Vol. LX, Nr. 44
Spalis-October 31, 1975

Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

20 centų

Savaitės įvykiai

Maroko karalius Hassan II organizuoja 350,000 civ. gyven-tojų žygį į Ispanijos valdomos Saharos sritį. Ispanija nori, kad srities gyventojai balsavimu pasisakytų dėl srities atėities ir pasiskundė JT saugumo tarybai.

Valst. sekr. Kissinger lankėsi Kinijoje prez. Fordo vizitui parengti ir patikinti Kiniją, kad, nežiūrint atoslūgio politikos, JAV sugebės išlaikyti jėgų pusiausvyrą su Sov. S-ga. Jis buvo priimtas ir Mao Tse-tungo.

Prancūzijos prez. Valery Giscard d'Estaing pareiškė, kad atoslūgio politika turi vyrauti ne tik tarptautiniuose santykiuose, bet turėtų būti išplėsta tiek, kad ekonominių ir socialinių sistemų varžybos nesukeltų jokio įtėpimo, bet Brežnevas tuoj pat pareiškė, kad tarptautinis atoslūgis jokiū būdu nesumažins ideologinės kovos.

Tarptaut. Haagos tribunolas išaiškino, kad nei Marokas nei Mauritanija neįrodė savo suvereninių teisių į Ispanijos Saharos sritį.

JT soc., humanitarinių ir kultūros reikalų komitetas priėmė rezoliuciją, prilyginančią sioniz-mą rasinei diskriminacijai. Tiki-ma, kad šią rezoliuciją priims ir JT visuma.

JAV kongresas mano priimti rezoliuciją, smerkiančią sionizmo lyginimą rasinei diskriminacijai. Be to, čia net grasoma nutraukti JT skiriamus fondus, jei JT visuma rezoliuciją priimty.

Brežnevo numatytas vizitas į JAV š.m. neįvyks, nes derybos dėl strateginių ginklų apribojimo sutarties yra įstrigusios.

JAV pasiuntė laivą į P. Vietnamą 1600 pabėgėlių, kurie norėjo ten sugrįžti, bet P. Vietnamas jų greičiausiai neįsileis.

Kambodijos princas Norodom Sihanouk palydaviai pareiškė, kad komunistai jį yra apgavę ir norį juo nusikratyti. Lankantis Kambodijoje, jam nebuvo leista laisvai kraštą lankyti. Visi jo bendradarbiai yra nutarę ieškoti politinio prieglobsčio.

Bendro Rytų Europos egzilų komiteto Danijoje suruoštas Sov. S-gos egzilų apklausinėjimas dėl žmogaus teisių varžymo Sov. S-goj pasibaigė, priėjęs išvadų, kad Sov. S-goj minties ir kalbėjimo laisvė yra suvaržyta; kad nepristaikiusieji prie režimo yra persekiojami; kad judėjimo laisvė viduje ir emigracija yra smarkiai varžoma; kad religijos laisvė yra labai apribota; kad daug žmonių yra laikoma kalėjimuose, darbo stovyklose ir psichiatrinėse ligoninėse ir kreipėsi į Sov. S-gą, reikalaujamas amnestuoti visus politinius kalinius. Komitetui savo parodymus buvo prisiuntęs Nobelio taikos premijos laureatas Andrei D. Sacharovas. Savo parodymus taip pat pateikė ir J. Jurašas su S. Kudirka.

JAV ir Sov. S-ga sudarė sutartį, pagal kurią Sov. S-gai bus leidžiama kasmet pirkti iš JAV 6-8 mil. t javų. Sov. S-ga su-tiktų parduoti JAV 200,000 statinių aliejaus, bet nesutaria dėl jo kainos.

Manoma, kad Egipto prez. Anwar el-Sadat norės per 10 metų perginkluoti savo ginkluo-tas pajėgas JAV moderniaisiais ginklais.

Lenkija pertvarkė savo vidaus administraciją, padidindama vaivadijų skaičių ir visai panaikindama apskritys. Vaivadijus, būdamas mažesnės, turės labiau skaitytis su centrine valdžia.

Saigono vyriausybė prisipažino, kad Mekongo deltoje veikia ginkluotų partizanų būriai.

NEJAUGI MŪSŲ DALIS BUS

KAIP PRŪSŲ?

IŠ LIETUVOS KATALIKŲ
BAŽNYČIOS KRONIKOS NR. 17

MINTYS PERGALES ŠVENTĖS PROGA

"LKB Kronika" pateikia raštu platinamas mintis, kurios atspindi daugelio lietuvių mąstyseną ir jausmus.

30 metų nuplaukė į praeitį, kai užgeso karo ugnys. Dėlto reikia džiaugtis, bet lietuviui yra ko ir liūdėti. Nemuno šalis — kaip žinis prie kelio skriaudžiama ir Rytų, ir Vakarų. Pastarieji šaukė apie "tūkstantmetį reichą", o dabar gi kalbama apie amžinąjį. Rudieji vaduotojai" planavo išskeldinti "netinkamus lietuvius" prie Uralo, raudonieji užsimojo dar toliau — išblaškyti lietuvius po visą Sibirą. Mūsų tautoje sunku surasti šeimą, kurios kas nors iš artimųjų "savo noru"

Portugalijos vyriausybė, stiprindama savo pozicijas prieš komunistus, paskyrė 4 naujus provincijų gubernatorius.

Andrei Sacharovo žmona Elena buvo sovietų konsulo Romoj įspėta nekalbėti su užsienio žurnalistais.

Indijos vyriausybė atgaline data pakeitė valstybės saugumo aktą taip, kad vyriausybė nebus įpareigota pranešti teismam arešto priežastis. Tai padaryta dėl to, kad areštuotieji negalėtų kreiptis į teismus jų arešto priežastčiai išaiškinti.

Egiptas atšaukė iš Sirijos savo karo lakūnus, kurie ten buvo dar prieš Egipto - Izraelio karą.

Bolivija, neturėdama išėjimo į jūrą, spaudžia Čilę ir Peru sudaryti jai koridorių į jūrą.

Jugoslavija įspėjo savo neostalinistus, kad jį imsis griežtų priemonių prieš jų bandymus atkurti centralizuotą sovietinę sistemą.

Kenya prez. Jomo Kenyatta įspėjo parlamentą, kad jis netoleruosias kritiki. Yra vieša paslaptis, kad ne tik pats prezidentas, bet ir jo šeimos nariai yra įsivėlę į nešvarius business ir nesilaiko krašto įstatymų.

Australijos senatas, norėdamas priversti min. pirm. Whitlam vyriausybę atsistatydinti, atmetė vyriausybės pateiktą biudžetą.

18 arabų valstybių įspėjo visus, kad jos imsis suderintų veiksmų, jei Izraelis, pasinaudamas Libano neramumais, bandytų užimti pietinę Libano dalį.

JT saugumo taryba rekomendavo priimti į JT Comoro salas, esančias tarp Afrikos ir Madagaskaro.

Prez. Fordas pasiūlė kongresui naują maisto ženklių neturtingiesiems įstatymo projektą, pagal kurį ženklus galėtų gauti tik tos šeimos, kurių metinis ūdarbis nepašoka 5050 dol. per metus.

Britanijos vyriausybė paskyrė karališkąją komisiją sveikatos tarnybos organizaciniam ir finansiniam reikalui peržiūrėti.

Nobelio taikos premijos laureatas Andrei Sacharovas oficialiai paprašė vizos vykti į Norvegiją premijos priimti.

Kinija pagal naują 5 metų planą nori visą savo žemės ūkį mechanizuoti iki 1980.

JT išrinko 2 metų terminui į saugumo tarybą Dahomey, Libiją, Panamą ir Rumuniją. Penktą vietą pretenduoja Indija ir Pakistanas.

Čekoslovakijos teismas už akių nuteisė amerikietį lakūną Barry Meeker 10 m. kalėjimo už tai, kad jis tris kartus iš Čekoslovakijos lėktuvu gabeno rytų vokiečius į V. Vokietiją.

nebūtų važiuavęs pasižiūrėti baltųjų meškų... 1941 metų tremtinių šeimos buvo išdraskytos — vyrai atskirti. XX amžiaus vergų eksploatatoriai pasirinkdavo iš tremtinių darbingus ir panaudodavo, duodami 400 gramų duonos dienai, kitiems užtekdamo ir 200 gramų... Kūdikiams miršta ne tik Afrikoje, kur siaučia sausras, bet ir komunistinio humanizmo šalyje, kur tam tikros kategorijos žmonės buvo paversti vergais. Lietuvis tremtinys girdėdavo žodžius: "Jūs čia atvežė dvėsti!" Tai nebuvo tuščia frazė — lietuvių motinų gimdyti vaikai išbarstė savo kaulus nuo Uralo iki Magadano, nuo šaltųjų Archangelsko, Vorkutos ir Narilsko iki karštųjų Kazachstano zonų.

Buvo planas sukurti Lietuvą be lietuvių, kuriuos turėjo ištikti panašus likimas, kaip kalmukus, totorius ir kitas mažas tautas — jos buvo išskeldintos ir sutirpdytos "broliškųjų nacijų" katile. Laimė, kad šį "istorijos vyksmą" sutrukdė Stalino mirtis, atnešusi šokių tokį palengvėjimą — atsisakytą grubaus fin-

Sen. Birch Bayh pasiskelbė devintuoju demokratų partijos kandidatu į JAV prezidentus.

Nobelio medicinos premija buvo pripažinta amerikiečiam daktaram David Baltimore, Renato Dulbecco ir Howard M. Tenin; fizikos — amerikiečiui James Rainwater ir dviem danam — Aasge N. Bohr ir Ben R. Mottelson, o chemijos — anglui John W. Cornforth ir jugoslavui Vladimirui Prelog.

Namų ir miestų gerinimo d-tas atpalaidavo 264 mil. dol., kurie per 2 metus galės būti naudojami paskolom namam pirkti. Paskolas galės gauti uždirbantieji per metus 9-11,000 dol.

Nobelio taikos premijos laureato Andrei Sacharovo nauja knyga Mano kraštas ir pasaulis pasirodė JAV rinkoj. Čia jis apžvelgia sovietinės sistemos trūkumus, pabara vakarų intelektualų dėl kairaus liberalizmo ir naivumo ir siūlo pagrindines reformas. Knygoje minimi ir lietuvių pavardėmis. Jis ypač reikalauja amnestijos Sov. S-gos politiniams kaliniams.

JAV senatas vidaus reikalų sekretoriumi patvirtino verslininkų administracijos v-ką Thomas S. Kleppe.

zinio metodo, pakeičiant jį moraliniu genocidu.

Atsikūrė Lietuva iš po karo griuvėsių, bet tik ne tokia, kaip buvo numatyta 1920 liepos 12 sutartimi Maskvoje. Tarybų Rusija nesilaiko savo sutarčių: 20,000 kvadratinų kilometrų buvo atplėsta nuo Lietuvos ir atiduota Baltarusijai ir Lenkijai. 40,000 lietuvių, kurie lenkų okupacijos metais turėjo lietuviškas mokyklas, šiandien yra mirę lietuvių tautai — kas bandė kovoti už teisę lietuviškai mokytis, pajuto kietą Minsko ranką.

Paskutinio karo sukūryje Lietuva neteko apie 540,000 žmonių. Didesnė jų pusė žuvo po 1945 gegužės 9-sios... Net oficialios statistikos duomenimis, nežiūrint kolonizatorių antplūdžio, Lietuvoje gyvena 40,000 mažiau, negu buvo 1897 metų surašymo metu.

Džiaugiamasi laisve, bet kas suskaičiuos žuvusius, ištremtus, kalintus, tebekalinamus, persekiojamus?

Didžiojoji naujomis gyvenvietėmis ir naujais namais, bet nekalbama apie sugriautas sodybas, kurios liko be šeimininkų, apie sunaikintus ir nykstančius architektūros paminklus, griūvančias ir remontuoti neleidžiamas bažnyčias, apie vaikų išnešiotas brangių vargonų dūdas ir sudaužytas statulas.

Giriamasi krašto supramoninimu (ta dingstimi gabenama trūkstant darbo jėga iš "broliškųjų respublikų"), bet nutylima apie gamtos žalojimą. Užsienio šalims dujos parduodamos spekuliatyvinėmis kainomis, Lietuvos šiluminės elektrinės turi kūrentis mazutu ir teršti aplinką.

Kalbama apie tūkstančius litrų pieno, bet mes skęstame milijonų litrų alkoholio upėje, kurioje žūva mūsų tautos fizinė ir moralinė sveikata. Trimituojama apie kultūros ir švietimo suklestėjimą, bet švietimo, sveikatos apsaugos ir socialinio aprūpinimo išlaidos padengiamos iš pelno, gauto už alkoholio pardavinėjimą. Iš kiekvieno piliečio valdžia per metus surenka daugiau negu 150 rub. už alkoholio. Neleidžiama steigti blaivininkų draugijos, kaip to neleidė ir caro valdžia, uždariusi organizuotus Valančiaus laikų sambūrius.

KANADOS LIETUVIŲ PIRMOJI DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Buvo įprasta, kad JAV lietuvių rengtų bendras su Kanados lietuvių dainų šventes, šokių šventes. Dabar spalio 12 Hamiltone Kanados lietuvių surengė savo pirmąją dainų ir šokių šventę. Drauge buvo paminėta ir Hamiltono KLB 25 metų veiklos sukaktis. Šventę rengėjai iš Carling Arts Foundation ruošimo išlaidom buvo gavę 3,500 dol. Kanadoje yra paprotys, kad atsiranda lėšų grynai etninių grupių kultūrinei veiklai. Tai tikrai gražu!

Šventė turėjo iškilmingas pamaldas, dainų ir šokių programą ir banketą.

Pamaldos vienos buvo Aušros Vartų parapijos bažnyčioje. Mišias aukėjo vysk. V. Brizgys ir 30 vaikų priėmė sutvirtinimo sakramentą. Iškilmingos pamaldos buvo katedroje. Mišias koncelebravo vysk. A. Deksnys su eile kunigų. Pamokslą pasakė vysk. V. Brizgys, Katedra buvo pilnutėlė žmoniu. Buvo pamaldos ir lietuvių evangelikam. Jas laikė kun. A. Žilinskas lietuvių liuteronų šventovėje.

Dainų ir šokių programa vyko Hamiltono Forumo arenoje 4 v.

Knygų rinkoje vyrauja partinė makulatūra ir verstiniai bei menkaverčiai leidiniai didžiuliais tiražais, žalojantys jaunimą. Pvz., "Žuikių pasakos" išleistos 50,000 egz. tiražu. Lituanistinė literatūra (Baranuskas, Valančius, Pietaris) išleidžiama nepilnai ir labai mažu tiražu (5000 egz.), kurio didelė dalis propagandos tikslais išvežama į užsienį, taip, kad liaudis, turint galvoje didelį mokytojų ir studentų skaičių, šių leidinių negauna. Neleidžiama originalių knygų apie Lietuvos istoriją.

Rusiškos mokyklos Lietuvoje steigiamos nepriklausomai nuo rusų gyventojų skaičiaus vietovėje, o 170,000 lietuvių, gyvenančių Sibire, Kazachstane, Baltarusijoje, Kaliningrado srityje, neturi nė vienos lietuviškos mokyklos. Kai prieš kelis metus Amerikoje užsidarė paskutinė lietuviška gimnazija, mūsų spauda nemažai pritriukšmavo, bet niekas nešaukia, kad dešimtys tūkstančių lietuvių atskirose vietovėse gyvena net be pradinį lietuviškų mokyklų. Prieškarinio metais daug mažesni lietuvių etniniai vienetai Vilniaus krašte ir Latvijoje turėjo savo mokyklas, net progimnazijas (Gervėčiuose), gimnazijas (Vilniuje, Švenčionyse, Rygoje). Kai kur, pvz., Komi ASSR, lietuvių bandė organizuoti savo sporto klubus — aikštes, bet Saugumas tuojau užgniauzė.

Tarybinė spauda nuogąstauja, kad Amerikoje nutautėja lietuvių, bet kiek yra šiandien lietuviškų šeimų, kur vaikai jau sunkiai ištaria lietuvišką žodį, nepažįsta lietuviškų raidžių! Pa-

(nukelta į 2 psl.)

popiet. Čia plevėsavo Lietuvos ir Kanados vėliavos. Į areną iškilmingai suėjo dirigentai, chorai, šokėjai. Grojo Montrealio Gintaras, vadovaujamas muz. Z. Lapino.

Dainavo šie chorai: Hamiltono Aidas, Londono Baltija, Montrealio Aušros Vartų, Hamiltono Aušros Vartų, Montrealio Šv. Kazimiero parapijos choras, Toronto Prisikėlimo parapijos choras, Toronto Varpas.

Tautinių šokių grupės buvo šios: Toronto Atžalynas, St. Catherine's Nemunas, Toronto Gintaras, Hamiltono Gyvataras, Londono Baltija, Montrealio Gintaras.

Choram dirigavo A. Ambrozaitis, R. Viliene, Madeleine D. Roch (prancūzė), St. Gailevičius, A. Paulionis, E. Kriksčiūnas, J. Govėdas.

Dainavo jungtinis choras, moterų choras. Šoko vyresnieji ir vaikai. Buvo šokių, kuriuos palydėjo jungtinis choras. Šventė baigta Lietuvos himnu. Viso Forume buvo apie 4000 lietuvių.

Vakare Jaunimo centre buvo banketas, skirtas KLB Hamiltono apylinkės 25 metų sukakčiai atžymėti. Banketo metu Aukuro teatro aktoriai atliko programą — jie skaitė, deklamavo ir linksmai dainavo. Šventėje dalyvavo ir sveikieji kanadiečiai. Dalyvavo ir Hamiltono miesto burmistras.

NAUJAS SAMIZDATO NUMERIS PRANCŪZŲ KALBA

Išėjo Cahiers du Samizdat (Samizdato sąsiuviniai) rugsėjo numeris. Tas biuletenis reguliariai supažindina prancūzų skaitytojus su Sovietų Sąjungos samizdatine spauda ir disidentinių judėjimu.

Siame numery yra psichiatrinė ligoninė uždaryto jauno disidento Vladimiro Bukovskio motinos laiškas Tarptautinių Moters Metų generalinei sekretorei; Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos Nr. 15 ištraukos; Lietuvos Nacionalinio Liaudies Fronto deklaracijos ištraukos; komunistų demokratų byla, kur Viktoras Novikov kaltinamas įkūręs komunistų demokratų partiją (nubaustas dvejamis metais stovyklos); naujai pasirodžiusios Vakaruose A. Sacharovo brošiūros "Mano kraštas ir pasaulis" recenzija ir paties Sacharovo dėl jos pasisakymas, kurį jis baigia šiais žodžiais: "Laikau reikalinga pabrėžti, kad aš esu įsitikinęs evoliucionistas, reformatorius ir prievartinį revoliucinių sukrėtimų priešas, nes jie visuomet su saviu neša ekonominės ir teisinės sistemos sugriovimą, žmonių masių kančias, nelegalumą ir žiaurumus". Naują brošiūrą (rusų kalba) galima gauti "Kronika Press", 505 8th Ave., New York, N.Y. 10018. Kaina 4 dol. (Elta)

— Išėjo iš spaudos biuletenis portugalų kalba "Boletim Baltico" Nr. 4 (1975 rugpiūtis), leidžiamas Sao Paulo esty, latvių ir lietuvių. Tarp žinių apie Lietuvą yra šios: lietuvių maldininkai Romoj, lietuvių kongresas Romoj, ištraukos iš Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikos, Helsinkio konferencijos reikšmė Baltijos valstybėms — išvados pesimistiškos. (E)

Rūpinamasi kalinio išvadavimu
Amnesty International Stockholm grupė rūpinasi išvaduoti iš koncentracijos stovyklos kalinį Antaną Sakalauską. Jis yra gimęs 1938, kraštotyrininkas, rinkęs liaudies meno dirbinius. 1974 kovo mėn. buvo nuteistas 5 metams pataisus darbų koncentracijos stovyklose. Buvo nusiųstas į Solikamską, Permės sritį. Kas daugiau žinotų apie kalinį Antaną Sakalauską arba jo gimines bei artimuosius, prašomi pranešti šiuo adresu: VLIKas, 29 West 57th Street, New York, N.Y. 10019. (E)

Laimėję Čiurlionio sukakties premijas. Iš k. V. Kerbelis, sesuo M. Bernarda, J. Gaide-lis ir premijų teikimą pravedęs A. Kačanauskas. Premijų mecenatas buvo dr. J.P. Lenk-taitis. Nuotr. P. Bivainio

DR. KAZYS GRINIUS, BUVĘS LIETUVOS PREZIDENTAS

JUOZAS AUDĖNAS

Prieš devynerius metus Brooklyne buvo iškilmingai paminėtas dr. Kazys Grinias gimimo šimtmetis. Dabar čia paminėsime jo 25 metų mirties sukaktį. Jis mirė 1950 birželio 4 Chicagoje, sulaukęs 84 metų amžiaus.

Tai buvo labai trauri plačios ir pozityvios visuomeninės veiklos asmenybė.

Mokydamasis Marijampolės gimnazijoje, Grinias jau gerai žinojo, kad jis yra lietuvis, ir ten pradėjo kovą prieš svetimybę. Su keliais mokiniais lietuvišiais jis tada kreipėsi į kunigą Minkevičių ir reikalavo, kad šis bažnyčioj mokiniams sakytų pamokslus lietuviškai, o ne lenkiškai. Kitą kartą pareikalavo, kad bažnyčioj nebūtų giedamas rusų himnas, nes tai esanti ne bažnytinė giesmė. Abu kartus buvo laimėta.

Būdamas studentu, Grinias drauge su Vincu Kudirka, Staugaičiu, Bagdonu, Lozoraičiu, Leonu ir kitais studentais 1888 per Petrinės, jiems susirinkus Marijampolėje, nutarė pradėti leisti naują laikraštį. Po pusės metų, 1889 pradžioje, Varšuvoje išėjo Kudirkos suredaguoto Varpo pirmas numeris.

Šiais abiem įvykiais buvo pradėtas organizuotas varpininkų kovingasis lietuvių tautos kėlimo, laisvės ir nepriklausomybės siekimo laikotarpis. Kazys Grinias, šalia Kudirkos, buvo vienas iš žymiausių veikėjų. Jis ne tik daug rašė Varpui ir Ūkininkui, bet kartas nuo karto juos ir redagavo.

1896 Varpe Grinias išreiškė ir savo viziją į būsimą Lietuvos nepriklausomybę. Jis rašė: "Tvirtai tikėdami, kad virs laikas, kada Lietuva pati save valdys išsiluosavus iš svetimo jungo."

Baigęs Maskvos universitetą medicinos mokslus, Grinias įsikūrė Marijampolėje ir vedė gerai apsišvietusią veiklią lietuvaite Joną Pavalkytę. Grinių namai tapo Suvalkijos politinio ir kultūrinio judėjimo centru.

Dėl plačios savo veiklos dr. Grinias buvo žandarų sekamas ir net keturis kartus pasodintas į Kalvarijos kalėjimą. 1905 pabaigoje jis su šeima buvo nugabentas į Kauno kalėjimą, nes turėjo būti ištremtas į Poltavos guberniją. Po kelių dienų caro išleistas manifestas Grinių nuo tremties amnestavo.

Pirmojo pasaulinio karo ir bolševikų revoliucijos metu Grinių šeima, gyvenusi Kislovodske, labai skaudžiai nukentėjo: į jų butą įėjo du bolševikai nužudė ponį Griniene ir jų 1 metų dukrelę Gražiną. Tuo metu dr. Grinias buvo ligoninėje, o sūnus Kazys mokykloje. Taip jie išvengė mirties nuo tų budelių rankos.

Velionis Grinias buvo vienas iš steigėjų Lietuvos demokratų

partijos, kuri savo programą, su reikalavimais Lietuvos nepriklausomybės, paskelbė 1902. Nepriklausomoje Lietuvoje partija pasivadino Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjunga. Tiek varpininkų organizacijoj, tiek partijoje Grinias vis buvo renkamas į centro komitetus. Be to, jis ilgai pirmininkavo Draugijai Kovai su Tuberkulioze, Pieno Lašo Draugijai ir kt. Redagavo jų leidinius, parašė per du šimtus straipsnių sveikatos klausimais, kartais redagavo Lietuvos Žinių dienraštį ir Lietuvos Ūkininką, į kuriuos rašė politikos ir ūkio klausimais.

Atstatytoj nepriklausomaj valstybėje Grinias buvo išrenkamas į visus demokratiškai renkamuosius seimus. 1920 Steigiamojo Seimo pirmininkas ir valstybės prezidentas Aleksandras Stulginskis pakvietė dr. Grinių sudaryti vyriausybę. Jis sudarė koalicinę vyriausybę iš krikščionių demokratų ir valstiečių liaudininkų, nes šios partijos turėjo seime daugiausia narių.

NEJAUGI MŪSŲ DALIS BUS KAIP PRŪSŲ?

(atkelta iš 1 psl.)

čioje Lietuvoje mokymo programose rusų kalba užima vis didesnę ir didesnę vietą, tuo pačiu palikdama vis mažesnę vietą lietuvių kalbai, literatūrai ir istorijai. Tai liūdna prognozė mūsų tautos nuliutėjimui.

Drįstama kalbėti net apie Lietuvos suverenumą, kai 85 proc. Lietuvos pramonės gamyklų priklauso Maskvai, ir tik vietinės pramonės įmonės paliktos respublikos žinioje. Lietuvos užsienio reikalų ministerija apsiriboją užsienio lietuvių apirūpinimu propagandine literatūra. Kariniai komisariatai atlieka vien rekrutų rinkimą, kurie išskaidomi po sąjungos gilumą, nes nebėra "16-osios lietuviškos divizionų", kuri propagandiniiais tikslais buvo sukurta karo metu, o po karo išformuota. "Suverennė" valstybė neturi teisės net politinius kalinius laikyti savo teritorijoje...

Į visus turistinius maršrutus įjungiamas Pirčiupis, bet mažai kas žino, jog ši tragedija pagal Maskvos nurodymą buvo išprovokuota Sniečkaus, Zimano ir Šumausko. Ar daug kas žino, kiek Lietuvoje yra Pirčiupių? Tik prieš kelis metus Maskva leido prisiminti Abingą. O kiek yra Pirčiupių, kur kaltininkai yra ne vokiečiai! Rainiai, Pravieniškės, Musteika (Marcinkonių apyl., Varėnos raj.), kur 1944 birželio 24 buvo surinkti visi tuo metu kaime buvę vyrai — 14 žmonių ir sušaudyti. Apie tai tylima, kaip kasdien nutylimos net

tuo pačiu turėjo ir didžiausią tautos pasitikėjimą.

Griniaus vadovauta vyriausybė Lietuvos gyvenimą tvarkė daugiau kaip pusantį metų. Šios vyriausybės kadencijoj 1920 liepos 12 buvo pasirašyta taikos sutartis su Sovietų Sąjunga, pagal kurią sovietai atsisakė nuo visų pretenzijų į Lietuvos teritoriją, pagal tą patį sutartį turėjusią apie 88,000 kvadratinį kilometrų. Tais pat metais buvo su Lenkija pasirašyta paliaubų sutartis Kalvarijoje, kai Vilnius buvo Lietuvos pusėj. Dėja, Lenkijos diktatorius J. Pilsudskis po dviejų dienų tą sutartį sulaužė; jo pasiųsti Lenkijos pulkai užėmė Vilnių ir grėsė visai Lietuvai. Tik dėka vyriausybės, seimo, kariuomenės ir visuomenės vieningos veiklos lenkai buvo sulaukyti prie Švenčionių ir Giedraičių. 1921 buvo sutvarkyta Lietuvos-Latvijos siena. Daugelio valstybių buvo pripažinta Lietuvos nepriklausomybė. Lietuva buvo priimta į Tautų Sąjungą.

1926 išrinktas trečias seimas dr. Kazį Grinių išrinko valstybės prezidentu. Jo pakviestas adv. Mykolas Sleževičius, tas pats, kuris 1918 pašaukė visą tautą stoti į kovą prieš į Lie-

tuvą bežygiuojančią raudonąją armiją, dabar sudarė koalicinę vyriausybę su socialdemokratais.

Seimui panaikinus karo padėtį, buvo panaikinta spaudos cenzūra, nebebuvo varžomi darbininkų streikai, panaikinti ir kiti laisvės suvaržymai. Vyriausybė akylai stebėjo naujas vidaus gyvenimo apraiškas, sekė kitų valstybių, ypač kaimyninių, laikyseną Lietuvos atžvilgiu. Netrukus buvo sudaryta nepuolimo sutartis su Sovietų Sąjunga. Tuo pavyzdžiu pasekė ir kitos Baltijos valstybės.

Dr. Griniaus prezidentavimas truko tik šešis mėnesius. Tuo metu, pogrindy atsirado nedemokratinės jėgos, ruošusios perversmą. Deja, vyriausybė į tai nekreipė dėmesio ir jų pajėgumo neįvertino. Perversmas įvyko 1926 gruodžio 17.

Profesorių Augustiną Volde-
marą perversmininkai pasilė
ministeriu pirmininku. Prezi-
dentas jam pavedė sudaryti vy-
riausybę ir, gavęs iš jo pasi-
žadėjimą, kad jis laikysis demo-
kratinės konstitucijos, atsistat-
dino. Voldemaras savo pažado
neištesėjo.

smulkmenos, jei jos neatitinka partijos linijos. Net apie nuo bėgių nuvirtusį traukinį ir įgriuvusį tiltą nedrįstama pasakyti tiesos, neleidžiant net užuojautų pareikšti laikraštyje, kai užsienyje panašiais atvejais būna visuotinio gedulo dienos. Kai pabandoma iškelti tiesą, kai atkreipiamas dėmesys į nenormalybes bei trūkumus, tai pavadinama šmeižtu. Pavyzdžiui, "LKB Kronika" yra apšaukta kaip šmeižtų rinkinys.

Kitose socialistinėse šalyse po karo kunigų skaičius pagausėjo, statomos naujos seminarijos ir bažnyčios (Lenkija šiuo metu turi daugiau negu 18,000 kunigų. Tai 4000 viršija prieškarinį skaičių), o mes netenkame kunigų — vietoje 2 ar 3 mirusių leidžiama turėti vieną naują kunigą, kurio paruošimui sudaromos nenormalios sąlygos, nes dėstytojų ir studentų tinkamumą apsprendžia saugumas ir partija...

Tikintys ir praktikuojantys mokytojai atleidžiami iš darbo. Žmonės neturi maldaknygių: oficialiai jos neleidžiamos gaminti, o pagamintos slapta — atimnėjamos (prie bažnyčių ir kratų metu). Paauglių ir jaunimo tarpe didėja nusikalstamumas, gausėja pavainikiai vaikai, plinta venerinės ligos, gausėja abortai, didėja šeimų skrybės — moralinis balansas tikrai liūdnas. Domėjimasis savo krašto praeitimi laikomas nusikaltimu, kraštotyrininkai akylai sekami, kraštotyrininkai akylai sekami, kraštotyrininkai akylai sekami, kraštotyrininkai akylai sekami, kraštotyrininkai akylai sekami...

Šaukiama apie derliaus gausumą, bet ši derlių duoda ne tik išvaduota, bet ir okupuota žemė. Jei šiandien nestokojame duonos ir kitų gėrybių — nuopelnas ne "išvaduotojų", o tos mūsų tautos dalies, kuri išsaugojo savyje aukštas moralines savybes: darbštumą, sąžiningumą, atkaklumą. Šiuos brožus lietuvis turėjo dar tada, kai gyveno be "išvaduotojų". Sunku tikėti, kad naujoji karta, perauklėta "moderniškai", bus darbesnė ir sąžiningesnė. Jau matyti negeri ženklai.

Vertinant praeitį, nutylima, jei ne apšmeižiama visa, kas buvo gera ir ko likučiais dar tebesinaudojama ir šiandien. Deja, šie sveikieji pradai nustelbiami naujų vėjų, blėsta tautinio savitumo ir moralinio tvirtumo jausmas, vis sparčiau linkstama prie vienodos formos be savito turinio. Maskvos replės siekia uždusinti lietuvių dvasią, numarinti lietuvišką mintį... Ar pasiduosime? Ar leisime, kad Rytų vėjas užpustytų mažutę mūsų šalį? Nejaugi mūsų dalis bus kaip Prūsų?

Vilnius

1975 balandžio 7 pas vilniety gydytoją Jadvygą Lapienytę (Tilto g. 12-6) buvo padaryta krata, kuriai vadovavo saugumo majoras Markevičius. Saugumiečiai ieškojo "antitarybinės" spaudos, tačiau nieko nerado. Tardymas po kratos užsitęsė 5 valandas. Gydytoja J. Lapienytė buvo klausinėjama apie suimtąją Nijolę Sadūnaitę. Tardytojai stebėjosi, kad gydytoja, turinti aukštąjį išsilavinimą, esanti tikinti...

-o-

Tuoju po 1975 Velykų į Vilniaus saugumą buvo iškviestas Kabelių (Varėnos raj.) klebonas kun. J. Lauriūnas. Pokalbio metu jam buvo pareikšta, kad "LKB Kronika" Lietuvos Katalikų Bažnyčiai nieko gero neduosianti, tik pakenksianti.

Vilnius

Ocikevič Vitalij, ukrainietis iš Vinicos srities prieš trejus metus atvyko į Vilnių išmokyti lietuvių kalbos, norėdamas pasirošti stoti į Kunigų seminariją (ukrainiečiai Seminarijos neturi). Vitalijus patarnaudavo Šv. Mišiose Šv. Mikalojaus ir Šv. Teresės bažnyčiose. Dažnai buvo saugumo tardomas. Jam buvo siūloma dirbti saugumo agentu ir už tai žadama bei karinės prievolės leisti stoti į Kunigų seminariją. Kovo 24 jis atšventė 18-ąsias gimimo metines. Gegužės 14 buvo rastas negyvas ir labai sumuštu veidu suavo kambaryje, Gardino gatvėje.

ANTANAS J. ŠAVELSKIS — lietuvis advokatas — 88-03 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y. 11421; tel. 441-1182, namų TW 7-3061 (nuo 9 r. iki 9 v.)

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N. Y. 11421. Suteikia garbingas laidojimo. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244

TAISOM RADIOJO IR TELEVIZIJOS APARATUS spalvotus ir neparastus. Pildomas patarnavimas įdėdant naujas dalis. Aptarnaujam Queens ir apylinkės lietuviams. Naujų aparatų neparduodam. Kreiptis tel. 847-0887 Adresas: Mr. Joe Kazlas, 87-15 Myrtle Avenue, Glendale, N. Y. 11227 (2 blokas nuo Woodhaven Blvd.).

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidojimų direktorius, 426 Lafayette St., Newark, N. J. 07105; tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidojimo. Modernios koplyčios, oras vėdinamas.

RIMOS IR JUOZO BRUŽŲ siuntinių įstaiga atlieka visus patarnavimus sudarant siuntinius ir užsakant kitas dovanas į Lietuvą. Didelis prekių pasirinkimas. Sąžiningas ir greitas patarnavimas — 94-08 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y. 11421. Telef. 441-4712

JUOZO ANDRUŠIO Real Estate, Insurance. Apraudimas gyvybės, namų, automobilių, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudimas, Income Tax, užpildymas, Mutual Funds — pinigų investacijos. Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadieniais iki 6 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. 11421; VI 7-4477

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N. Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami palaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai; Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N. Y. 11368. Telef. 779-5156.

MOVED TO LARGER QUARTERS — KORDOL FABRICS by — SUPERIOR PIECE GOODS CORP. 194 Orchard St. New York, N.Y. 10002, telef. AL 4-8319. Vilnonės medžiagos jūsų artilmiesiems — imitacijos ir vietinės. Vilnonės medžiagos kostiumams, paltams ir drabužėms. Taip pat šilkinės maišytos, spalvotos, lovoms užtėsalai, vilnonės skaros ir šalikai — geriausios rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant paketus į Europą. Uželkite ir įsitikinsite!

LIETUVIŲ R.C. SUSIVENIJIMAS pigiai, greitai, lietuviškojo dvasiojo patarnauja apdraudamas gyvybės netekimo ar ligos atveju. Duoda paskolas su žemu procentu, moka dividendus apsidraudusiem. Kreiptis: direktorius Bronius Bobelis, 212 Elderts Lane, Woodhaven, N.Y. 11421. Telef. MI 7-6637.

SPARTA—Rašomos mašinėlės įv. kalbomis, radio, spalv. TV, kompiuteriai, įv. biznio mašinos — pigiausiai. Praneškite kuo interesuojatės ir firmų autentiškus katalogus gausite iš SPARTA sav.: J. L. Gledraitis, 10 Barry Dr. E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 757-0055.

REDDING ELECTRONICS, spalvotų televizijų bei radijo aparatų taisymo krautuvis, rasite visada gerą patarnavimą. Vincentas Kurinskas, išdirbęs 20 m. RCA Service Co., prieš 5 metus su sūnumi James įsigijo krautuvis ir kviečia visus apylinkės lietuvius į patarnavimą pasinaudoti. Adresas: Redding Electronics, 3414 Fulton St., Brooklyn, N.Y., 11208 (tarp Lincoln ir Autumn gatvių). Tel. 647-2327.

ALICE'S FLORIST SHOP, lietuviškam rajone — lietuviška gėlių parduotuvė. Gėlės įvairiom progom. 846-5454-9527; vakare: 835-4149. 107-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. Čia veikia Darbininko spaudos kioskas.

NEW YORK — Lietuvos atsiminimų valanda, sestas. 4-5 val. WEVD 1330 AM ir 97.9 FM. Music of Lithuania, pirmad. 7:30-8:30 val. vak. WSOU-FM 89.5 anglų kalba. Dr. J. J. Stukas, 1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092. Tel. (201) 232-5565.

NEW YORK — Laisvės Žiburys, sekm. 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM. R. Kezy, 217-25 54th Ave., Bayside, N. Y. 11364. Tel. (212) 229-9134.

BOSTON, MASS. — WLYN 1360 ir FM 101.7 sekmd. 1-1:30. S. Mikus, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Tel. 268-0489.

BOSTON, WORCESTER, BROCKTON, MASS. — WHIL 1430 ir FM 107.9, sekmd. 11-12 val. P. Viščinis, 173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402. Tel. JU 6-7209.

JUOZAS
1900 - 1972

Lietuviško stiliaus paminklai sukuriami ir veltui pristatomi į visas kapines New York, New Jersey ir Connecticut valstijose

Fasolino Memorials CO.

66-86 80th Street (prieš St. John's kapines)
Middle Village, N. Y. Queens, N. Y. 11379
(212) DAVenport 6-3150

— Tai yra mūsų vienintelė vieta Gausi parodų salė

Pianistė Ida Krahm, iš Šveicarijos, grįždama iš Toronto, specialiai buvo sustojusi New Yorke, kad galėtų dalyvauti Čiurlionio šventėje ir geriau pažinti Čiurlionio kūrybą. Ji Europoje populiaria Čiurlionio muziką. Dešinėje — dr. Jonas P. Lenkaitis, jį supažindinęs su Čiurlioniu, Čiurlionio sukakčiai atžymėti paskyręs tris premijas. Nuotr. P. Bivainio

Lietuviška KELIONIŲ AGENTŪRA VYTIS

Romas Kezys, Pres.

2129 Knapp St., Brooklyn, N. Y. 11229 — Tel. 769-3300

- Paskutinės informacijos apie žemiausias kainas
- Kelionės į visus pasaulio kontinentus
- Lietuvių grupinės kelionės atostigų metu

Patarnaujama visuose kelių reikaluose: LĖKTUVAI VIEŠBUČIAI LAIVAI (Cruises) AUTOBUSAI įdomių vietų lankymas TRAUKINIAI	Specialios nuolaidos: INDIVIDAMS (ekskursiniai bilietai) GRUPĖMS JAUNIMUI ŠEIMON
---	--

DABININKAS

The Lithuanian Weekly Published by Franciscan Fathers

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y., 11207Editorial Office (212) 827-1352
Business Office (212) 827-1351Second-class postage paid at Brooklyn, N. Y., Post Office
Subscription per year — \$10.00. Single Copy 20 cents

Eina nuo 1915 m., 1951 m. sujungė AMERIKA, LDS organą DABININKA ir LIET. ŽINIAS • Prenumerata metams \$10.00 • Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy savo nuostata • Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA

Vėlinių žiburiai

Kai ruduo nuplėšia medžių lapus, kai siaučia vėjai, tada kalendoriai rodo Vėlinių dieną. Ji yra lapkričio 2, tuoj po Visų Šventų.

Taip ir iškyla prisiminimai — Vėlinės Lietuvoje. Tokiam Kaune užgesdavo visų langų šviesos ir tūkstančiai žvakučių užsijiezdavo kapinėse. Kapinės atgydavo, žerėte žerėdavo. Mistinėje žvakelių šviesoje bolavo kryžiai, paminklai, matėsi rimti žmonių veidai. Visi čia suėjo aplinkyti artimųjų kapų. Atnešė rudens gėlių, uždegė žvakes.

Prie karių kapų irgi degė žvakutės. Ten grodavo vario dūdos liūdnas vakarines giesmes. Buvo deklamuojamos eilės, sakomi pamokslai apie tuos, kurie gyveno, statė ir kūrė Lietuvą, apie žuvusius karius, apie visus mirusius.

Bažnyčiose buvo įrengti katalikų falkai. Degė daugybė žvakių, ir kunigai giedojo egzekvijas, laikė mišias. Ir ten buvo pilna žmonių, buvo pilna maldų už mirusius, už išėjusius.

Kai Lietuva nebeteko savo laisvės, kai svetimai okupantai buvo krašte, Vėlinės pasiliko tokios pačios. Žmonės ir toliau rinkosi į kapines, nešė gėles, degė žvakes ir ten giedojo bei meldėsi. Ir dar daugiau. Tos kapinės apjungė žmones viena rezistencijos dvasia. Taip Vėlinės pasidarė lyg kokia tautos šventė, kuri visus jungė ir skatė nu pagarbiai nusilenkti mirusiems, Lietuvos statytojams, kariams ir tvirtai priešintis bet kam, kas nelietuviška, kas svetimųjų primesta.

Tokios demonstracijos Vėlinių naktį buvo ir Vilniuje, ir Kaune, ir kituose miestuose. Ir dabar pavergtoje Lietuvoje, kur

su valdžios jėga naikinamas žmonių religingumas, Vėlinės yra tokios pat — rezistencijos šventė — susikaupimo ir apmąstymo diena, mirusiųjų pagerbimas. Ir dabar užsieda žiburėliai kapinėse. Kur gali, ir giesmes gieda.

Didžiausio išpūdzio padaro tie vieniši Vėlinių žiburiai kur nors pamiškėje, kalnelyje. Ten partizanų kapeliai, sutrypti, suliginti, kad niekas jų neatmintų ir nežinotų. Bet Vėlinių naktį jie prisikelia ir šviečia Lietuvos laukam mįslingai ir prasmingai, nes niekas nemiršta, kas miršta dėl laisvės. Jie gyvena žmonių prisiminimuose. Jis yra tasai žiburėlis, kuris nuolat šviečia nakties tamsoje. Ir kovojanti, vargstanti tauta jaučia gyvą ryšį su praeitimi, su mirusiais, jaučia jų idealus, dėl kurių jie kovojo. Taip ir juos sustiprina sunkiai ateiviai.

-0-

Šiame krašte mirusiems pagerbti ir prisiminti yra skirtos kitos dienos. Tai Vainikų diena gegužės gale. Kapinės čia lankomos ir kitomis šventėmis, pvz. Veteranų diena.

Vėlinių dieną čia vyksta specialios pamaldos bažnyčiose. Atskiros draugijos organizuoja pamaldas už mirusius savo draugijos narius. Prisimenami parapijos mirę kunigai, visi papiečiai. Vienuolynuose rengiamos specialios novenos už mirusius.

Palaikykime šį gražų paprotį. Prisiminkime savo mirusiuosius su deramu rimtumu ir pagarba. Mirusieji gyvena per savo paliktus darbus ir sukurtus veikalus. Tuo palikimu visi mes naudojames. Tegu mūsų dėkingumas virsta ir pagarba ir malda.

Prieš trejus metus Vilniaus ligoninėje mirė žymus istorikas kun. dr. Juozas Stakauskas. Jo gyvenimas jaunystėje buvo grindžiamas tik vienu troškimu: siekti mokslo. Vėliau, jau studijas apvainikavęs daktaro laipsniu, savo parašytais istoriniais darbais didžiai pasitarnavo lietuvių katalikų Bažnyčios istorijai. Jeigu jis būtų dar gyvenęs, tai šiais metais švęstų 75 m. amžiaus sukaktį. Ta proga drįstu nors trumpai jį prisiminti. Ši istoriką verta prisiminti kaip tik šiais vėsk. M. Valančiaus metais todėl, kad jis pasižymėjo valančistikos studijom, kurios buvo parašytos tvirtai remiantis vertingais dokumentais, mum šiuo metu neprieinamais.

J. Stakauskas gimė 1900 liepos 24 Degsnės k., Mielagėnų vls., Švenčionių aps., ūkininkų šeimoje. Iš pat mažumės parodė didelį veržlumą į mokslą. 1910-11 mokėsi Mielagėnų pradžios mokykloje. 1912-15 — Švenčionių vidurinėje mokykloje ir 1918-19 — Vilniaus lietuvių Ryto gimnazijoje.

Anuo metu Vilnių buvo labai neramūs laikai. Nenorėdama prarasti mokslo metų, jis pėsčias nuėjo iš Vilniaus į Marijampolę ir įstojo į marijonų vedamą gimnaziją.

Dievo Tarnu arkivysk. J. Matulaičio paskatinas ir prel. J. Laukaičio globojamas bei remiamas, 1922 išvyko į Austriją ir įstojo į Innsbruko universiteto teologijos fakultetą. 1926 lie-

KUN. DR. JUOZAS STAKAUSKAS IR JO ISTORINIAI DARBAI 75 M. GIMIMO SUKAKTIES PROGA

V. PRIŽGINTAS

pos 26 buvo išventintas kunigu. Po šių šventinimų persikėlė į Vieną toliau tęsti mokslo. Pagrindine studijų šaka universitete pasirinko istoriją, o šalutinėmis šakomis — filosofiją, pedagogiką ir lotynų kalbą. 1930 savo studijas apvainikavo filosofijos daktaro laipsniu už disertaciją "Lietuva ir Vakarų Europa XIII amžių".

Grįžęs į Lietuvą, kun. dr. J. Stakauskas dvejus metus mokytojavo Marijampolės marijonų gimnazijoje. 1934 persikėlė į Kauną ir ten mokytojavo Aušros berniukų gimnazijoje. Tais pat metais ėmė sirguliuoti. Pasitraukė iš mokytojų darbo. Tačiau planuojami darbai ir dideli užsimojimai neleido jaunam mokslininkui ilsėtis. 1934 jis buvo paskirtas Kauno centrinio valstybinio archyvo vedėju. Šiose pareigose jis atsigavo. Uoliai dirbo pamėgtajam darbui. Surinkęs apšiai dokumentines medžiagas, ėmė skelbti lietuvių katalikams vertingas ir svarbias studijas.

1939 kovo 1 ėmė veikti Lituanistikos institutas, kuris 1941 sausio 16 buvo perorganizuotas į Lietuvos mokslo akademiją. Kun. dr. J. Stakauskas nuo pat

pradžios buvo instituto, o vėliau akademijos istorijos skyriaus narys

1939 atgavęs Vilnių, jis buvo paskirtas Vilniaus valstybinio archyvo direktorium. Vokiečių okupacijos metu, eidamas tas pačias pareigas, archyvo patalpose įrūšėdavo slaptame kambario slėpė 17 žydų. Ir jie visi išliko gyvi!

Antrosios rusų komunistų okupacijos metu kun. dr. Stakauskas buvo atleistas iš archyvo direktoriaus pareigų. 1944-54 jis buvo Gelvonų ir 1954-57 Kazokiškio klebonas. Nuo 1957 — Žasliuose altaris. Nuo 1959 — Kauno kunigų seminarijos profesorius. Dėstė Bažnyčios istoriją, vokiečių ir lotynų kalbas.

Jis mirė 1972 kovo 2 Vilniaus ligoninėje. Prieš mirtį pareiškė savo pageidavimą, kad būtų palaidotas Mielagėnų kapinėse, šalia savo tėvų. Tačiau vyresnybė su tuo jo pageidavimu nesutiko. Kovo 5 jį palaidojo Žasliuose. Laidotuvėse dalyvavo trys vyskupai, kunigų seminarijos profesoriai ir daug kunigų. Ant kapo buvo padėti šeši vainikai: Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijos mokytojų, Gelvonų parapijos, Kauno kunigų seminarijos, du nežinomų as-

menų ir vienas vainikas su įrašu "Neužmirštamam kun. Juozui zui Stakauskui. Išgelbėti nuo hitlerininkų žydai".

1932-40, tik per aštuonerius metus, kun. dr. Juozas Stakauskas paskelbė ir redagavo dešimt istorinių darbų.

1944-72, per dvidešimt aštuonerius metus, dirbdamas pastoracinį darbą rusų komunistų vergijoje, kun. dr. J. Stakauskas neparašė ir nepaskelbė nė vieno istorinio darbo! "...patyrė, kad už kūrybos laisvę yra kur kas didesnė laisvė užčiaupti burną" (L. Gudaitis, Plunksna ir ugnimi, Vilnius, 1974, 12 psl.).

Kun. dr. J. Stakauskas ir jo istoriniai raštai neturi būti užmiršti. Jis buvo Lietuvos mokslo akademijos narys. Taip pat buvo ir Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos narys. Vysk. M. Valančiaus metų proga reikėtų jo raštus perspausdinti, nes jie liečia šio didžiojo vyskupo gyvenimą, jo plačią veiklą bei didelius darbus, o taip pat ir jo kovą prieš Rusiją už jos pastangas rusinti ir pravoslavinti lietuvių tautą. Tuo būdu visai pelnytai būtų įvertintas šis žymus istorikas.

Joks istorikas, liedsdamas lietuvių tautos XIX amžiaus kovas ir kančias, negalės išsiversti be kun. dr. J. Stakausko parašytų darbų!

Kun. dr. Juozo Stakausko istoriniai raštai

Katalikų Bažnyčia Lietuvoje XIII amžiuje. Tiesos Kelias, 1931 Nr. 12 ir 1932 Nr. 2, 3, 5, 7-11.

Lietuva ir Vakarų Europa XIII amžiuje. Disertacija. 284 psl. Kaunas, 1934.

Lietuvių kalbos kelias į Žemaičių kunigų seminariją. Tiesos Kelias, 1937 Nr. 6-10 ir 1938 Nr. 1.

Valančiaus laikų lietuviškas darbas. Tiesos Kelias, 1938 Nr. 3, 4, 7-8.

Lietuviškosios minties pasireiškimas Žemaičių seminarijoje. Tiesos Kelias, 1938 Nr. 11 ir 1939 Nr. 7-8.

Lietuviškoji sąmonė Seinų seminarijoje. Tiesos Kelias, 1939 Nr. 9 ir 1940 Nr. 6.

Vyskupas Paliulionis ir lietuviškas klausimas. Kaunas, 1939. Valančiaus lietuviybės klausimas. Židinys, 1939 Nr. 1.

(nukelta į 4 psl.)

Čiurlionio Šventės koncerte solistų ansamblis atlieka jo kūrinių "Nenuliškime". Iš k. sėdi Jūratė Veblaitytė-Litchfield, Irena Stankūnaitė-Silva, Ona Zubavičienė, Marian Skabeikis, stovi Vytautas Strolia, Povilas Dulke, Petras Tutinas, Algirdas Kačanauskas, Philip Skabeikis. Nuotr. P. Bivainio

Vytautas SUVALKIJOJ ŪKININKO ATSIMINIMAI

3

Keliavo į Ameriką

Šitai man pasakojo mano tėvai.

Vienas mano mamos giminė iš Pajevonio sugalvojo vykti į Ameriką, kad nereikėtų eiti į rusų kariuomenę. Jo brolis atvežė jį pas mus. Mano tėvas pasikinkė į išvažiavimą vežimą porą arklių. Jį įsėdė dar mama ir jos giminė. Jie važiavo pas giminę ūkininką, gyvenusį prie pat Vokietijos sienos.

Važiuojant pro rusų sargybinių būstinę, vadinamą kardonu, rusai atkreipė į juos dėmesį. Jei darbo dieną žmonės važiuoja gražiai apsirengę, tai gal iš jų kas nors keliauja į užsienį?

Nuo kardonu pavažiavus apie tris šimtus metrų, vienas kelias sukasi tiesiai sienos link, antras — į priešingą pusę. Vos tik važiuotojai pasuko sienos link, atsisukę pamatė, kad juos jau atsisveja raitas rusas. Mama savo giminei sako: "Duok greitai pinigų." Ji įsėdė juos į batuką. Rusas važiuotojus sustabdė ir grąžino. Nusivarė juos į kardoną. Vyrus nusivarė į namo vidų, labai smarkiai iškratė, bet nieko nerado. Išieškojo ir vežimą. Ieškojo pinigų. Radus di-

desnę sumą, būtų tikras įrodymas, kad keliaujama į užsienį.

Moters rusai negalėjo kratyti, nes mama griežtai pareiškė, kad vyrai neturi teisės tai daryti. Tada visus tris nusivarė į kitą sargybų būstinę, kur gyveno baroviršininkas su savo šeima. Kratą atliko baroviršininko žmona. Ieškojo nedaug, tai pinigų nerado. Net prieš baroviršininką pateisino, nes radusi ženklų, kad moteris namie palikusi mažą kūdikį. Tada visi trys buvo paleisti.

Keleiviai rusų neišgindo. Jie vėl važiavo ten, kur pirmiau važiavo. Pas giminę kiek pasisvečiavę, vėl grįžo namo. Po savaitės laiko tas mamos giminė nakčia su kitais keleiviais nuvyko į tuos namus, prabuvo pas juos dieną, o nakties metu perėjo sieną.

Vėliau tas vyriškis visą laiką gyveno Baltimorėje.

Siena pirmojo pasaulinio karo metu

1915 vokiečiams užėmus Lietuvą, tarp Lietuvos ir Vokietijos siena pasiliko, tik vokiečiai ją laikė siena tarp Vokietijos ir Rusijos. Tuo laiku vokiečiai ją

saugojo mažiau, negu buvo saugoję rusai.

Lietuvoj fabriky nebuvo. Tad Lietuvos gyventojai slapta gabenosi iš Vokietijos geležį, įvairias vinis, įvairių rūšių odas, batam padus, druską, žibala, cukrų, muilo akmenis. Viskas buvo nepaprastai brangu. Medžiagas drabužiam patys lietuviai namie labai gražiai išsiau-davo.

Vokietijojej arčiau sienos buvo daug tokių ūkininkų, kurie čia suminėty dalykų turėdavo, vertėsi spekuliacija. Lietuviai pulkais eidavo į Vokietiją. Labiausiai nešdavo druską ir žibala, čionai pat Lietuvos pusėj kraudavo į vežimus ir veždavo tolyn į Lietuvą.

O iš Lietuvos į Vokietiją gabendavo arklius, mėsą, linus. Būdavo, kai pavasarį žąsų išperi žąsiukus, tai ir pradeda jas nešti, o rudenį užaugusias žąsis pulkais naktimis varydavo į Vokietiją.

Vokiečiai Lietuvoj pirkdavo žąsų kiaušinių. Atiduodavo vis-tai išperėti. Kartą vienas vokie-tis skundėsi: jam du vyrai atnešė dvylika žąsių kiaušinių ir pardavė, o išperėjus, pasirodė, kad tai garniukai.

Labai smarkiai į Vokietiją vežimais gabendavo linus, pakulas. Šita prekyba daugiausia vertėsi izraelitai. Žmonių kelia-vimas į kitus valstius buvo uždraustas. Bet izraelitai tą drau-dimą apeidavo. Būdavo, kuris

nors iš jų pasienį pas ūkininką išsinešdavo sodą, tik dėl formos. Tada jis gauna iš vokiečių leidimą į tą vietą lankytis prižiūrėti savo sodo. Tokiu būdu lengviau suruošti linų ekspedici-ja per sieną.

Už viską smarkiausiai į Vo-kietiją ėjo arkliai. Jie buvo ne-paprastai brangūs. Daug ūkininkų nebeturėjo arklių žemei dirbti. Kinkydavo į žagrę arba vežimą karves. Bet buvo ir tokių atsi-tikimų, kad arklius gabeno iš Vokietijos į Lietuvą.

1918 rudenį buvo vokiečių armijos demobilizacija. Vokiečiai nutarė iš varžytinių Stalu-pėnuose parduoti 46 arklius. Trys lietuviai ūkininkai susitarė su dviem Vokietijos ūkininkais, ir tiedu tuos arklius nupirko už 12,000 markių. Kada tie arkliai šešiom grupėm buvo gabenami į Lietuvą, vokiečiai sužinojo. Gi-rintų žandarui Kemeraičiui buvo pranešta, kad jis tuos arklius sulaukity. Žandaras paėmė tris arklius, kaip įrodymą, kad su-laikė, o kitiem leido pabėgti, ir jis pats dalyvavo tų arklių pirkime. Tris kumeles ir mes nuo jų nusipirkom labai ne-brangiai, nes turėjom tik vieną arklį, ir tas buvo nesveikas.

Siena Lietuvos nepriklausomybės laikais

Prisimenu ir dabar Lietuvos nepriklausomybės laikais sieną saugojo kareiviai; panašiai kaip saugojo rusai. Vėliau ją sau-

gojo laisvai samdomi vyrai, bu-vę Lietuvos kareiviai.

Vokiečiai sieną saugojo ki-taip. Tai man pasakojo vienas vokiečių žandaras, 1914-18 bu-vęs žandaru Lietuvoj — Jurgis Šermukšnis. Tai girdėjau ir iš kitų vokiečių, gyvenusių arti sienos.

Pas vokiečius kiekvienas pasienio gyventojas galėjo verstis slapta prekyba per sieną. Bet jis turėjo būti valdžiai patikimas žmogus ir gauti tam vers-lui leidimą, kuris atsiėjo tam tik-tikrą sumą pinigų, atsižvelgiant į pasienio rajoną. Valdžios bu-vo nurodyta, ką galima iš Vo-kietijos išvežti ir į Vokietiją į-vežti. Šituos agentus sekdamo žandara, kurie ir patys ta slap-ta prekyba vertėsi. Ką pagauda-vo su draudžiamom prekėm, tą nubausedavo leidimo atėmi-mu, kalėjimu ir pinigais.

Gudrus sugalvojimas. Vietoj to, kad valdžia išleistų daug pi-nigų sienai saugoti, tų pinigų pati gaudavo.

Mokslo ir ūkininkai

Baigęs "vargo" mokyklą, pradėjau lankyti už keturių kilo-metrų Kurpių kaime esančią pradžios mokyklą. Mokytojas buvo Račyla. Pirmaisiais metais perėjau I ir II skyrių. Po trejų metų mokytoją Račylą išskėlė į Sintautų pusę, o į jo vietą atkėlė labai disciplinuotą mokytoją Bu-tauską. Vaikai labai apgailestavo netekę Račylos. Prapuolė ta

didelė laisvė. Ko nesupras-davom rusiškai, tai mokytojas paaškindavo lietuviškai. Prie Butausko mokiausi dar pusant-rų metų.

Tėvas toliau mokyti maneš neleido dėl to, kad rusų caras neduodavo lietuviams tarnybų Lietuvoj. Tėvas sakydavo, kad ūkininkui daug mokslo nereikia. Esą geriausia tai ūkininkauti. Mokesčius užsimoki ir gyveni geriau už tą, kuris baigęs moks-lą. Štai Tomas Levanavičius bai-gė teisę, tėvas atsiėjo daug pinigų, o dabar pas savo tėvą viršaitį yra valstiaus sekreto-rium. Tai kokia nauda iš to di-delio mokslo! Jeigu T. Levana-vičius būtų vykęs kur į Rusiją, tai būtų gavęs teisėjo vietą. Bet jis nenorėjo palikti artimųjų ir vykti Dievas žino kur, gal prie Mandžurijos sienos. Štai kaip Kriaučiūnai, net trys broliai, baigė aukštus mokslus, o Lie-tuvoj negavo tarnybų pagal savo mokslą.

Vėliau, nepriklausomybės lai-kais, tėvas apgailestavo, kad ne-leido mūsų į didesnius mokslus. Niekas tada nė galvoti negalvo-jęs, kad kada nors Lietuva bus nepriklausoma laisva valstybė. Ne tik mano tėvas taip kalbėjo ir darė; buvo ir daugiau tokių ūkininkų.

(Bus daugiau)

ŽMOGUS, PRIEŠ KURĮ BUVO GYVENIMAS...

Kun. dr. Andrių Baltinį prisimenant

KUN. V. PAULAUSKAS

Aišku, šio straipsnelio antraštė yra dviprasmiška. Vadinasi, galim suprasti, kad a.a. kun. Baltiniui gyvenimas buvo palanki jo talentui atsiverti arena, ar buvo jam ir jo pasireiškimui stabdis. Aš norėčiau palaikyti pastarąją sampratą, t.y. gyvenimas buvo prieš jį, prieš jo lūkesčius, pasirošimą ir t.t.

Nesiryžtu čia kartoti "enciklopedinių jo gyvenimo bruožų". Teužtenka pasakyti, kad trumpučiai spaudos priminimai, jog 1975 rugsėjo 5 jis Chicagaj užbaigė šios žemės kelionę, daugelį sukrėtė, ypač jo draugus. Kiek susigyręs su ta mielo draugo "netekimo staigmena", noriu kažką prisiminti, su mieliais skaitytojais pasidalinti, ypač su tais, kurie velionį arčiau ar tolimiau pažino.

Telšių kunigų seminarijoje

Kai, 1931 metams besibai-giant, nuvykau į Telšių kunigų seminariją, klierikas Baltinis jau buvo paskutiniame (III-ame) filosofiniame kurse, aš gi tik pirmą pradėjau. Bebandydamas kuo greičiau įsijausti į seminarijos "atmosferą", kiek arčiau pažinti artimiausius, t.y. savo kurso, draugus, į vyresniusius žiūrėti neturėjau nei laiko, nei drąsos.

Turiu pasakyti, kad Telšių seminarijoje ši mano "vyresniųjų baime" buvo be pagrindo. Popietinio pasivaikščiojimo metu dažnai priedavo kuris nors "teologas" ar net diakonas, ir nė nepasijusdavai, kaip su juo pravaikščiodavai tą porą valandų. Šis vyresniųjų draugų "demokratiškumas" mus pirmamečius labai greit "sušildė", įjungė į bendrą seminarijos šeimą. Pasijutom "savi tarp savų" ir jau laisvai pradėjom dairytis.

Neatsimenu, ar su klieriku Baltiniu teko kada pasivaikščioti, bet gerai atsimenu, kad jį matydavau dažnai vaikstant su diakonu Baltrimu. Šis gi visų buvo laikomas aštraus ir švie-saus proto žmogus. Deja, džio-vaus jį jau baigė esti — ga-vęs šventimus ir atlaikęs pri-micijas, jis mirė, nebesuspėjęs nuvykti sau skirton parapijoni.

Netekęs Baltrimo, Baltinis (jau perėjęs į teologinį kursą) dažnai vaikščiodavo pats vienas, kartais (mum atrodė) lyg kalbėdamas pats su savim. Vė-

liau jis kiek "pasikeitė": vaikščiodavo keleto draugų būrely. Ypač jis atrodydavo gyvas tarp jų, tarp kurių iškildavo disputų, problemų ir net ginčų. Teko jau ir man keletą kartų su juo pabendrauti, padiskutuoti.

Kai jau ir aš patekau į teologinius kursus, kur visi klausėmės tų pačių paskaitų, mano dėmesį pavergė Baltinis. Juokais aš jį pavadindavau "peštuku", bet sielos gilumoje stebėjau jį protu, aštria galvoseną. Baltinis pagaudavo kiekvieną profesoriaus "lapsusą", neatsargų išsireiškimą ar kokią neaiškią frazę ir nenurimdavo tol, kol jam nebūdavo pilnai atsakytą, išaiškinta. Savo nuomone gindavo gana karštai, lyg ir pykdamas. Seminariją jis baigė aukštais pažymiais, nors ir be kai kurių profesorių simpatijos.

Gyvenime

Kun. Baltinis pastoracinį darbą pradėjo 1936, o aš porai metų dar likau seminarijoje. 1938 birželio mėnesį ir aš nuvykau vikarauti į Salantus. Tiksliai nebeatsimenu, kada kun. Baltinis atvyko į kaimyninę Mosėdžio parapiją. Čia prasidėjo mudviejų tikroji draugystė: man reikėjo jo filosofijos, o jam — mano priešseminarinės patirties. Mat, prieš seminariją man teko pabuvoti Lietuvos dvareliuose, porą metų viename net mokytojavau. Taip atsitiktinai turėjau progos artimiau susipažinti su senąja — pusiau lenkiška kultūra, kurios įtakoj buvo augę senesnieji kunigai. Dabar jie buvo klebonais, o kun. Andriui teko pas tokius vikarauti, kartu gyventi ir dažnai nesugyventi. Čia mano patirtis jam ir buvo reikalinga. Tad dažnai jis mane arba aš jį aplankydavom, valandų valandas prasikalbėdavom.

1942 abu atsidūrėm Sedoje — jis parapijos vikaru, aš gi progimnazijos kapelionu ir Sv. Jono Nepomuko bažnytėlės rektorium. Mudu skyrė nepilnas kilometras, tad ir susitikdavom beveik kasdien. Kalbų bei diskutuotinių klausimų atsiradavo vis daugiau ir daugiau. Mane gi edė pagrindinis klausimas: kodėl mudviejų paskyrimai yra sukeisti? Man atrodė, kad šioj aplinkoj būtų geriau jam būti kapelionu, o man vikaru. Daugelį kartų ban-

A. a. dr. A. Baltinis

džiau šią savo galvoseną jam priminti, bet jis arba visai "negirdėdavo", arba atsakydavo tik prabėgom. Ir iš tų atsakymų, mano atminty užsiliko tik pagrindiniai jo teigimai: jis nepajėgų susiorganizuoti pragyvenimo, nepajėgų administruoti bažnytėlės (stačiau administruoti namelij, tvarkiau trijų hektarų sklypelį), jam visada būvę sunku dirbti su vaikais bei nepilnamečiais, jis norįs atsiduoti mokslui, knygom..., o vikaraujant tiem reikalam atliekti daugiau laiko... Kun. Andrius buvo geras kunigas, geras ir vikaro pareigose. Jei jo pastangos ar kai kurie planai karščiau ir "nudegdavo", nebūtinai čia buvo kaltas tik jis.

Tremtyje

Nors daug buvom svarstę, planavę, bet nė nesutarę Sedoje palikom beveik tuo pačiu metu, 1944 spalio mėnesį. Kun. Andrius išvažiavo 6-tos dienos pavarę, o aš 7-tą dieną priešpie, kai bolševikų tankai jau buvo Sedoj.

Traukiausi su I-ojo pulko vyrais, kurių kapelionu tada buvau. Perėjom daugybę visokių stovyklų, kol atsidūrėm Rytrpūsioje, vėl pirmose linijose prieš bolševikų apkasus. Man nebūvo nei kaip, nei kada išeiti savo draugų ar pažįstamų, o ir kun. Andrius nieko nelaimėjo manęs beiškodamas. Susižinojom tik tada, kai karo audra buvo praūžusi, o mes buvom stovyklose.

Kun. Baltinį suradau Wuerzburgo stovykloj. Gyveno jis tada buvusioj kareivinių išvietėj.

Ten buvo lovelė, staliukas, kėdė, na, ir keliofika dėžių su knygomis bei kun. Andriaus dviratis. Šios dėžės, dviratis ir staliukas su kėdele buvusios tos "pagalbinės priemonės", padėjusios jam parašyti ir apginti disertaciją filosofijos daktarui. Šiek tiek iš jo paties (jis nemėgo girtis), o daugiausia iš kitų sužinojau, kaip įtemptai ir atkakliai jis lankė universitetą, kiek daug dirbo ir t.t. Dažnai jis būdavo statomas pavyzdžiu kitiem studentam, kurie, turėdami nepalyginamai geresnes sąlygas, praleisdavę paskaitas, pratybas... Man tai nebuvo staigmena, nes žinojau jo nuolatinę svajonę "praverti langą" į platesnį akiratį, tą kietą užsispyrimą ginti suprastąją tiesą, nors dėl to ir tekdavo būti nesuprasti, net ir nukentėti.

Tremtinių stovyklose, rodos, jis nebuvo nė vikaru, nors darbų bei pareigų niekada netrūkdavo. Besiruošdamas Amerikon, turėjo kiek šviesesnių perspektyvų, tikėjosi kai kurių jau čia įsitvirtinusių draugų paramos. Gaila, negaliu čia pacituoti minčių iš jo laiškų, nes visas mano susirašinėjimas dingo pakeliui į Ameriką. Viena tik liko aišku — kun. Andriaus visi lūkesčiai nepasitvirtino, t.y. gyvenimas ir čia buvo prieš jį, neleidamas jam peržengti vikariato slenkščio iki pat paskutinio kvėptelėjimo. O juk kai kurie vikariatai jam buvo nepakeliamai tvankūs, dusiną.

LAISVĖS KOVŲ MUZIEJŲ APLANKIUS

Lietuvių karių veteranų sąjunga Ramovė nutarė surinkti medžiagą, pavaizduojančią mūsų tautos kovas su priešais, laimėjimus ir pralaimėjimus, gilų tikėjimą ir ryžtą, privedusius mus prie Lietuvos nepriklausomybės atstatymo. Toji medžiaga kruopščiai rikiuojama Laisvės kovų muziejų, kuris yra Chicagoj, Jaunimo Centro patalpose, 5620 So. Claremont Ave., tėvų jėzuitų globoj.

Muziejų veda ramovėnas Viktoras Diminskis. Jis ne tik uoliai jį tvarko, bet ir stengiasi jame pavaizduoti naujausius įvykius.

Štai atsistoju prie skyriaus, pavadinto "Lietuvių tautos 1794, 1831 ir 1863 metų sukilimai prieš rusų priespaudą". Iškabintus vaizdelius čia suminiu, kaip jie sugrupuoti.

1. Žemaičių vyskupas Motie-

laužė — vaikus poterėlių mokė...

Akys neramiai bėgiojo kryžių antraštėmis. Širdis stipriai plakė, radusi čia visur pažįstamus. Ar nebus tik jų tarpe brangios motulės vardas?

Viešpatie mano! Apsaugok nuo tokios minties! Oi ne, ji gyva! Tik skausme plaukiojančioj tėvynėj veltui mintimis po pasaulį šiandieną blaškosi, sūnų beiškodama. Sunkiai atsidus ir žilagalvis tėvas; ašarų nubraukęs, malda sukalbės. Pas duris nukankinto Alekso vėl lauks uždegamos žvakelės...

Ir pakilo iš pačių širdies gelmių stiprus keršto troškimas. Su jūra ir vėjais, rodosi, nuskrisiu ten ir vienu rankos mostu parbloksiu raudonąją vergiją, verkiantiems ašaras nušluostysiu, tėvynei laisvę gražinsiu...

Po mano kojomis tiško sūrus jūros vanduo — lyg artimųjų ašaros veidą vilgė. Šėlsta bangos okeane. Ne man, menkam žmogui, jūrą su vėjais pažaboti.

Mintis nutrūko. Po kojomis lūžo šakelė. Kur aš einu? Jau gili naktis, ir pusiaunaktis nebetoli. Slinkau stimų takais gerą pusvalandį ir didžiojo tankmės sustojau. Sugrubsio ramkom nužėriau šlapius lapus nuo nežinomo apleisto kapo. Jūroj maldingai gaudė varpas, bangos giedodjo už vėles, liūdnai tebeverkė dangus. Sulinko kojos prie kapo. Nesusirinko čia šiandien vėlės, niekas nelauks žvakutės iki aušros...

Virpančiomis rankomis uždegiau žvakutę ir ilgai už nežinomąjį meldžiausi.

Sao Paulo, Brazilijoje, buvo surengta 5-toji metinė baltų paroda. Didelį vietinių ir lietuvių dėmesį patraukė trys jaunos audėjos, dvi neturinčios nei 10 metų amžiaus, žymios audėjos Marijos Remenčienės anūkės. Nuotr. A. Saulaičio

Jau Amerikoje besikalbant, neretai iš kun. Andriaus lūpų lyg juokais, lyg su tam tikru kartėliu išsiverždavo išsireiškimas, kad nemaža "daktarų" nepasirodė spaudoj nė su eiline korespondencija. Tikriausiai jis tai sakė ne juokais. Juk kun. Baltinį dažnai užtikdavom lietuviškuose laikraščiuose bei žurnaluose su rimtais straipsniais, vertinimais, kritikomis.

Kartais jis prasitardavo rašas kurią nors studiją, bet jos neteko kur nors pamatyti. Tad ir manau, kad rankraščiuose liko studijų, straipsnių ar bent apybraižų, kurios laukė palankios progos pasirodyti viešumoj.

Šiaip ar taip, kun. Baltinis, ir stipriai besigurmdamas su priešingais gyvenimo vėjais, paliko mum daug. Jei užmirtume jo paskelbtus ar nepaskelbtus straipsnius, vertimus iš latvių ar į latvių kalbą, tai vien tik jo paskutinis darbas — vysk. V. Borisevičiaus monografija turėtų mus įtikinti, kiek daug gali padaryti žmogus, kuris nelaukia palankaus vėjo, bet ryžtasi kovoti ir su audromis.

Tikiu, mielas Andriau, kad tu kovojai gerą kovą, o dabar tau tenka vainikas, nes matai Amžiną Šviesą.

VĖLINĖS

MYK. MANOMAITIS

Pilki lietaus debesys traukia dangaus paviršium. Gamtoj niūru. Tankumyne išsislapstė linksni žvėreliai. Seniai kažkur pradingo gyvatės, nebėra nei paukščių dainų. Atklydę piktai vėjai visą dieną siaučia: laužo medžių šakas, drasko lapus, kelia juos į padanges, suka ore ir neša į okeano bangas.

Vakarop viskas nutyla. Šiandieną Vėlinių diena. Iš dangaus ramiai krenta smulkūs vandens lašeliai. Tyliai nuo medžių leidžiasi pageltę lapeliai. Okeanas taškos baltomis putomis. Dangus ilgas nuobodžias valandas verčia. Vėjas nervingai supasi medžių viršūnėse. Niūniuoja savo pačias liūdniausias simfonijas. Mistiškai skamba jūros varpai.

Šiandieną mirusieji, palikę savo amžinojo poilsio vietas, išėjo apvertki liūdnos pasaulio padėties; apvertki savo nedėkingos praeties; apvertki gyvųjų kančių, sielvartų ir skausmų. Su jais drauge verčia ir dangus.

Ant mano vienišo stalo guli atversta knyga — šeimos gyvenimo liudininkė. Tamsiais kraštais lapas, vidury priešo nukankinto brolio Alekso atvaizdas. Ilgai stoviu, žiūrėdamas į jo skaisytą veidą. Mąstau apie jo iškentėtas kančias. Jis neteko

gyvybės, nes savo širdy negalėjo sugretinti stipresniojo jėgos su teisingumu.

Slenka tylios valandos. Kaip vaiduoklis, prisiglaudžiu prie šalto lango rėmo ir stebiu už jo liūdną gamtą. Dangus tebeverčia didvyrių, kritusių kovų laukuose, tremtinio, tėvynę praradusio, prieš laiką mažyčius našlaičiais palikusio. Mano širdis taip pat verčia. Taip sunku kritinėje.

Išėjau į gamtą. Jutau veidu riedančius bejausmius lietaus lašus. Klausiausi varpų gaudesio, girdėjau gedulingą bangų ošimą.

Atsiremęs į lietuviško ažuolo šlapią kamieną, užmerkiau akis. Mintimi aš stoviu Kaune, Vaižganto gatvėj, Vytauto kalno papėdėj. Taip stovėjau būdamas jaunas. Pakalnėj monotoniškai skamba kapų varpelis. Vos girdimai ausis pasiekia gedulingų giesmių garsai. Mirga tūkstančiai žvakelių, kad dausose esančios vėlės galėtų apsišviesti sau kelią...

Nejutau šalčio nei nakties baimės, nors šiuropas vėjas skverbėsi iki pačios širdies ir drabužiai jau seniai buvo permirkę. Tamsus skausmas širdį draskė: dabar gili naktis tėvynėj. Panaikinti seni keliai. Kaip berasti kelią į motinos pastogę? Mintis brenda nepažįstamu keliu — jis toks duobėtas, purvinas. Kur jis veda? Apleisti laukai. Nei kaimo, nei vienasėdžio, nei žiburėlio nematyti. Pamesta žagrė, komabinas ar senas surūdijęs traktori-

us. Tamsoj ant surūdijusio metalo dar žiūrima raudona penkiakampė žvaigždė kūjo ir piautuvo apsaugoj. Ir vėl tolyn duobėtu keliu. Štai ir kapinaitės. Atsilėsiau — sielą nuraminsiu, žvakelę už vėles uždegsiu... Tylu. Nesklanda iš kapinaičių giesmė, nei lūpos poterius šnabžda, nei žvakelės dega...

Pasivėlinau, — tarė mintis ir nusiskubino, kad kitur laiku nuvyktų. Tamsoj trobesiai. Lyg pašūrė. Kiauras stogas, aplaulyti langai. Pažvelgiau pro langą. Ant grindų gulėjo būrys žmonių: po sunkaus dienos darbo sau poilsį miegu sėmė. Greičiausiai tai kolchozas, kuriame sodietis vargsta savo vargą. Ir vėl tolyn. Vėl apleistos kapinaitės: išversta tvora, nebėra nei kryžių... dideli ir platūs nauji guburiai supilti — masinis kapas...

Atsiduso mintis. Taip sunku eiti dabartiniais tėvynės laukais. Prieš akis sužibo žiburiai — miestas. Ten kapinėse pasilsėsiu, save malda nuraminsiu, už vėles žvakutę uždegsiu. Priartins prie vartų sustojau: nesklando giesmių žodžiai, neskambejo ir varpai, nedegė nė žvakės. Tik tylus vėjas "Amžiną atilsi" į tamsią naktį šnabždėjo. Nedrąsiai pravėriau vartus. Kryžių kryžiai... Kiek daug nepažįstamų guburių! Prie naujai supilto kapo klūpėjo senutė. Iš jos širdies veržėsi gailūs atodūsiai. Dar vakar jos duklė gyveno. Nakčia ją išvedė — šiandieną kapinėse jau naujas guburys supiltas. Ji bausių prisakymą su-

jus Valančius, vienas iš žymiausių 1863 m. sukilimo laikotarpio veikėjų.

2. Kun. Antanas Mackevičius, sukilimo vadas.

3. Liudvikas Narbutas, sūnus Teodoro, 1863 sukilimo pirmoji auka.

4. Kaimo kalviai kala ginklų sukilimui.

5. Sukilimo dalyviai pakeliui į Sibirą.

6. Emilija Plateraitė, 1831 sukilimo vadė, pasižymėjusi narsumu.

7. Sukilėliai miške.

8. Žemaičių 1863 sukilimo vadas E. Stanevičius.

9. Rusai persekioja katalikus Lietuvoj. Vilniaus bazilijonų vienuolijos viršininkas atsisako priimti stačiatikių tikėjimą.

10. Emilija Plateraitė mūšyje su rusais ties Kaunu.

11. Kostas Kalinauskas dalgininkų tarpe.

12. Zigmantas Sierakauskas išveda sukilėlius iš Gardino.

13. Tadas Andrius Bonaventūra Kosciuška, Lietuvos-Lenkijos sukilimo vadas, gudų kilmės, laikęs save lietuviu (1746-1817).

14. Generolas Jokūbas Jasinskis, sukilimo vadas (1759-1794).

15. Zigmantas Sierakauskas kalėjime.

16. Lietuvos - Lenkijos seimo atstovai pasirašo 1773 m. pasidalinimo aktą.

17. Napoleonas priima Lietuvos vyriausybę Vilniuj 1812.

18. Lietuva 1863 — "Priesaika".

19. 1863 m. sukilėlių kovos su rusais.

20. Lietuvos kariai įstoja į karą prieš Rusiją, Napoleonui įžengus į Lietuvą 1812.

21. Lietuva 1863 — "Šaukia".

22. Sulaužytas kryžius — simbolis rusų vykdomo Lietuvos katalikų persekiojimo.

23. Rusų nukankintiems 1863

STAKAUSKAS

(atkelta iš 3 psl.)

Kan. A. Alekna, Katalikų Bažnyčia Lietuvoje. 1936. Pomirtinė studija, kun. dr. J. Stakauskas suredaguota.

Lietuvos praetis. Istorinių studijų metraštinis. Lituanistikos instituto leidinys, 1940. I tomas. Dvi knygos, kiekviena maždaug po 360 psl. Abiejų knygų redaktorius — kun. dr. J. Stakauskas.

m. sukilėliam paminklas Šiauliuose.

24. Michail Nikolajevič Muravjov, Vilniaus gubernatorius, vyriausias ir žiauriausias 1863 m. sukilimo malšintojas.

Labiausiai šiame muziejų yra išryškintos kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės 1918-1923.

Laisvės kovų muziejų aplankyti verta kiekviena proga. Ypač jį turėtų lankyti mūsų lietuviškasis jaunimas, kaip pavieniui, taip ir grupėmis. Muziejus atidaras kiekvieną sekmadienį, nuo 11 val. priešpie iki 1 val. popiet. Budintysis lankytojus supažindins su muziejų esančia medžiaga ir jos siekais.

Muziejų galima lankyti ir kitu laiku, ypač atvykstantiems iš kitur, tik reikia iš anksto susitarti su jo vedėju V. Diminsku, telef. (312) 778-5987, arba su tėvais jėzuitais, 778-7500, kurie pagelbės susisiekti su vedėju.

LKVS Ramovė bus dėkinga visiems tiems, kurie sutiks muziejui dovanoti kokius nors eksponatus, primenančius kovas už tautos laisvę.

St. Juras

ST. PETERSBURG, FLA.

St. Petersburg, Florida, vyskupijos ribose gyvena šie lietuvių kunigai:

Kun. Francis Daus, Christ the King Church, P.O. Box 10395, Tampa, Fla. 33679.

Kun. Stephen Dambraskas, Our Lady of the Rosary Church, P.O. Box 175, Land of Lakes, Fla. 33539.

Kun. George A. Malin, St. Michael Rectory, Jasmine Lakes, 125 Honeysuckle Lane, Port Richey, Fla. 33568.

Kun. Peter Malin, Timber Oaks, 713 San Bernardino Drive, Port Richey, Fla. 33568.

Kun. Bernard Simon, Maria Manor, 10300 4th St. North, St. Petersburg, Fla., 33702.

Kun. Joseph Rimshaw, St. Paul's Church, 309 N. Monroe Avenue, Arcadia, Fla. 33821.

Kun. David Banks, St. Cecilia Rectory, 5632 Sunrise Drive, Fort Meyers, Fla. 33901.

Kun. Charles Patrick, 5230 4th Avenue North, St. Petersburg, Fla. 33710.

K.K.D.

Neužmiršk lietuviškos spaudos! Skaityk ir platink ją!

Philadelphia, Pa.

Meno paroda

Šį rudenį Philadelphiajioje ypatingai gausu įvairių parengimų ir pramogų. Kalendorius užpildytas beveik iki pat Kalėdų. Tačiau tarp šių visų įvykių bus tik viena meno paroda, kurią rengia Vinco Krėvės šeštadieninės mokyklos tėvų komitetas. Lapkričio 2, sekmadienį, Philadelphiajioje apylinkių lietuviai turės retą progą pamatyti net keturių menininkų darbus.

Petras Vaškys, nors ir vietietis, dažniau matomas kitur, nei savame mieste. Jo keramikos dabar puošia daugelio lietuvių ir amerikiečių namus. Parodom kviečiamas ne tik lietuvių, bet ir amerikiečių visoj Amerikoje.

Marijos Žukauskienės tapybos darbai jau labai seniai matyti Philadelphiajioje. Bus įdomu pamatyti ir įsigyti jos naujausius kūrinius. New Yorke ji yra ne tik pasižymėjusi savais darbais, bet ir nepamainoma talkininkė įvairiose lietuviško gyvenimo srityse.

Mindaugas Jankauskas, palyginti, neseniai buvo Philadelphiajioje. Tada jo paroda turėjo tokį pasisekimą, kad vėliau atvykę lankytojai turėjo nusivilti. Jo medžio ir akrilo skulptūros ypatingai įdomios ir savotiškos. Jis taip pat atvyksta iš, New Yorko.

Teofilis Petraitis atvažiuoja iš Elizabetho, New Jersey, su pastelėmis ir tempera paveikslais. Jo darbus matysim Philadelphiajioje pirmą kartą.

Paroda vyks Šv. Andriejaus parapijos salėje tuoj po lietuviškų mišių. Atidarymas — apie 12 val. Lankymas — iki 3 val.

Philadelphiajioje ir pietinės New Jersey apylinkių visuomenė yra nuoširdžiai kviečiama parodą pamatyti ir įsigyti besilankančių menininkų kūrinius. Netrukus krautuvės pradės reklamuoti kalėdines dovanas. Kodėl nepasinaudoti proga į savo kalėdinių dovanų sąrašą įtraukti lietuvių menininkų kūrinius?

Mokyklos žinios

Vinco Krėvės mokyklos tėvų komitetą šiais metais sudaro: Jonas Vygelis — pirmininkas, Leonora Balten — sekretorė, Danutė Jovaišienė — išdininkė ir Algis Danta — narys.

Giedrė Šnipienė, kuri antri metai iš eilės buvo sutikusi eiti išdininkės pareigas, buvo sužeista automobilio nelaimėj ir iš jų pareigų turėjo pasitraukti.

Alė Surdenaitė nuo lapkričio 1 įsijungia į mokytojų eilės. Mokys pirmą skyrių. Prieš pusantų metų ji buvo pirmoji V. Krėvės aukštesniosios mokyklos laidoj. Dabar studijuoja pedagogiką ir ruošiasi mokytojos profesijai.

Nijolė Botyrienė dirbs su angliškai kalbančiais darželio vaikais. Ji su šeima yra atsikraučiusi iš Clevelando, kur yra dirbusi šeštadieninėje mokykloje.

Milda Melnikaitė-Wallace, kuri nuo mokslo metų pradžios dirbo su angliškai kalbančiais mokinukais, dėl asmeniško aplinkybių iš darbo mokykloje laikinai pasitraukia.

—T.

IŠ JAV LB VEIKLOS

Thomas C. Cochran, Pennsylvanijos universiteto profesorius, National Endowment for the Humanities organizacijos yra parinktas parašyti Pennsylvanijos valstijos istoriją. JAV LB visuomeninių reikalų tarybos pirm. Alg. Gečys susisieks su prof. Cochran ir jam pasiūlė pagalbą renkant Pennsylvanijos lietuvių liečiančią medžiagą. Pennsylvanijos universiteto bibliotekoje dirbęs dr. Vincas Maciūnas yra padėjęs LB talkinti patarimais ir medžiagos parinkimu.

Vida Misiūnaitė-Roberts, Baltimorėje leidžiamo dienraščio News American redaktorė, įvairiomis progomis talkina vietos LB apylinkės darbuotojams, parūpinant vedamuosius straipsnius?

BALTIMORĖS ŽINIOS

Halloween vakarą surengė Šv. Alfonso suaugusių klubas spalio 25 Šv. Alfonso mokyklos salėje. Dalyvavo daug narių su savo draugais dėvėdami kostiumus ir kaukes. Buvo skanių valgių. Šokių grojo muzika.

Lietuvių svetainės šerinkinai rengia jautienos kepsnių balių lapkričio 2 lietuvių svetainės kambariuose. Rengėjai kviečia visus į šį malonų pobūvį. Bilietus bus galima įsigyti prie durų. Be jautienos bus ir kitokių valgių bei gėrimų. Bus loterija. Šokių groja geras orkestras. Pradžiai 1 val., baigsis 6 v.v. Pelnas skiriamas lietuvių svetainės naudai.

“Atgal prie Dievo” pamaldas rengia Lietuvių Posto 154 ir jų padėjėjos sekmadienį, lapkričio 9, Šv. Alfonso bažnyčioje. Šias įspūdingas iškilmes legionieriai rengia kiekvienais metais. Legionieriai ir padėjėjos susirinks bažnyčios priangyje prieš 8:30 val. ryto mišias. Jų kapelionas kun. A. Dranginis lydės juos į bažnyčią. Giedos vyrų choras Daina. Legionieriai maloniai kviečia visus gausiai dalyvauti tose pamaldose.

Metinius Šv. Alfonso parapijos pietus rengia parapijos draugijos lapkričio 9, sekmadienį, Šv. Alfonso mokyklos salėje. Bilietus dabar galima įsigyti iš anksto pas parapijos draugijų narius ir kleboniją. Šokių groja geras orkestras. Pelnas skiriamas Šv. Alfonso mokyklos naudai. Visi maloniai kviečiami į šį linksmą parengimą, kuris prasidės I val. popiet ir baigsis 6 v.v.

Marė Baranauskienė, anksčiau kartos lietuvė, ilgai gyvenusi East Baltimorėje, po ilgos ligos mirė spalio 18 savo namuose. Marė buvo susipratusi lietuvių ir ištikima Šv. Alfonso bažnyčios pamaldų lankytoja. Kol sveikata leido, dalyvavo lietuviškuose parengimuose. Mišios už jos sielą buvo aukojamos spalio 21 Šv. Alfonso bažnyčioje. Palaidota Holy Redeemer kapinėse. Nulindime liko dukros Ona, Marė, Veronika ir Elena, sūnūs Adomas, Antanas, Vincentas ir Pranas ir dvidešimt anūkų.

Jonas Obelinis

VYSK. M. VALANČIAUS 100 METŲ MIRTIES SUKAKTIES MINĖJIMAS

Putnam, Conn.

rengiamas lapkričio 2, sekmadienį.

DIENOS PROGRAMA:

11 val. sv. mišios, pletūs, prof. Simo Sužiedėlio paskaita. Meninė dalis atliks dailiojo žodžio menininkė Izabelė Zmuidzinienė ir dr. Elona Valėnienė su sūnumi ir dukrele.

Viel Naujosios Anglijos lietuviai kviečiami gausiai atsilankyti iki malonaus pasimatymo Putname lapkričio 2!

Kviečia

M. N. PRASIDĖJIMO SESELĖS

N.Y. vyrų choras Perkūnas pradeda Čiurlionio minėjimo koncertą spalio 19 Kultūros Židinyje. Nuotr. P. Bivainio

nus Lietuvos reikalu, o taip pat ir spausdinant laiškus redakcijai. Prieš kelerius metus, jai tarpininkaujant, Lietuvos nepriklausomybės šventės minėjimo programa buvo filmuojama ir rodoma televizijoje. Šiais metais, ryšium su Helsinkio konferencija, televizijos stotis WBAL perdavė su ja pokalbį detente politikos ir lietuvių reakcijos į Helsinkio susitarimus klausimais.

Vytautas Jonaitis, Grand Rapids LB apylinkės pirmininkas, šiais metais su šeima atostogavo rytiniam pakraštį. Ta proga apsilankė ir Philadelphiajioje, kur LB reikalais tarėsi su kai kuriais LB krašto valdybos nariais. Grand Rapids LB apylinkė pasižymi veikla laisvini- mo darbo srityje; dėl to jų buvęs kongresmanas, dabartinis JAV prezidentas, Gerald Ford yra gerai informuotas Lietuvos okupacijos klausimu.

Dr. Antanas W. Novasitis, JAV LB krašto valdybos vicepirmininkas, Pennsylvanijos Bloomsburg valstybinės kolegijos vadovybės yra pakviestas būti patarėju administruojant ir vykdančiam etninių studijų informacijai sutelkti bei paskleisti projektą. Šiam tikslui kolegija yra gavusi iš JAV švietimo įstaigos \$38,000 sumą. Projektas sutelks informaciją apie Pennsylvanijoje veikiančias etnines organizacijas, jų mokyklas bei mokslo programas ir tautybės liečiančią esamą literatūrą.

PREMIJUOTOS “PĖDOS”

New Yorko šaulių Simo Kudirkos kuopa išleido Elenos Juciūtės parašytą knygą apie pergyvenimus Sibiro kalėjimuose, ištrėmimą, apie gyvenimą okupuotoje Lietuvoje. Knyga pavadinta “Pėdos mirties zonoje”. Ji turėjo didelį pasisekimą. Greitai buvo išpirkta pirmoji laida. Tada buvo išleista antroji laida.

Dabar ši knyga premijuota — 3000 dol. premija. Mirdamas Kipras Bielinis buvo palikęs šiuos pinigų už veiklą, kuriame geriausiai bus pavaizduota, kaip sovietai persekioja ir naikina lietuvių ir kitas pavergtas tautas. Premiją paskyrė Chicagoje sudaryta komisija.

Knygą verta paskaityti visiem. Ją galima gauti pas leidėjus. Kaina 10 dol. Rašyti leidimo komiteto išdininkui K. Bačauskui: 84-55 86 Ave., Woodhaven, N.Y. 11221.

Prašau atsiliepti. Prieš trejetą ar ketvertą metų Lietuvių Fronto Bičiulių poilsio ir studijų savaitės Kennebunkport, Me., vadovam paskolinau iš Lietuvos partizanų veiklos ir Maironio gyvenimo skaidres su jom rodyti prožektoriumi bei paaškinimų magnetofono juostomis. Iki šiol tų dalykų man dar niekas negrąžino. Bukite malonūs, kas turite, atsiliepkite. Kun. V. Dabušis, 147 Montgomery Pl., Paterson, N.J. 07501. Tel.: 201-271-1693.

NEW YORKE

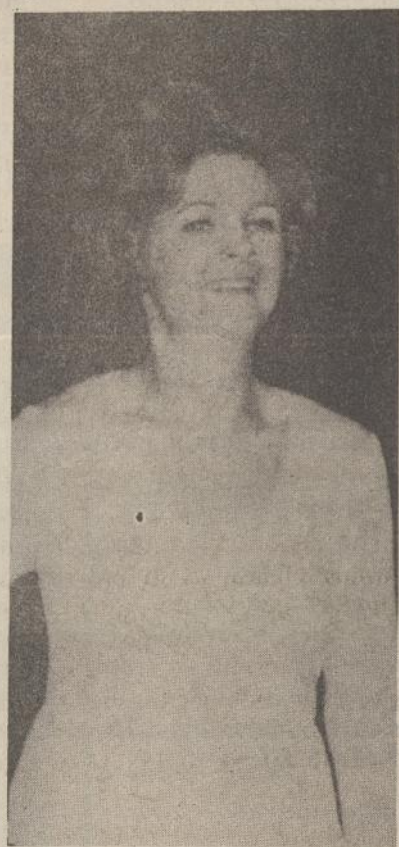
Kristaus Valdovo šventė rengiama lapkričio 23, sekmadienį. Šiemet sueina 50 metų, kaip popiežius Pijus XI savo enciklika Quas primas šią šventę paskelbė ir įvedė į Bažnyčią. Šiemet šventė bus paminėta Angelų Karalienės parapijos bažnyčioje. 12 val. bus mišios, po mišių — religinis susikaupimas bažnyčioje. Čia bus paskaityta ištraukų iš Kronikos, religinių eilėraščių. Susikaupimo valanda baigsis Švč. Sakramento palaiminimu. Šventę rengia liet. katalikiškų organizacijų junginys.

Vliko seimo metu paskaita “Helsinkio susitarimų teisinę prigimtis” skaitys prof. dr. Bronius Nemickas.

Inkorporuoto Tautos Fondo bankete, Vliko seimo proga, lapkričio 29 Kultūros Židiny dainuos solistė G. Ugianskienė.

Lietuvos Atsiminimų radijas gruodžio 6, šeštadienį, 7 val. vak. Švč. Trejybės lietuvių parapijos salėje, Newark, N.J., rengia filmų vakarą. Bus rodomas spalvotų filmų reportažas iš šiais metais okupuotoj Lietuvoje įvykusios dainų ir šokių šventės. Lietuvos Atsiminimų radijo direktorius dr. Jokūbas Stukas pasidalins su svečiais įspūdžiais iš jo kelionės pereitą vasarą į okupuotą Lietuvą.

Giedrė Montvilienė dalyvauja Westchester Art Society meno parodoje, kuri vyksta 88 East Post Rd., White Plains, N.Y. Paveikslus galėjo pristatyti visi rytinio pakraščio menininkai. Juos atrinko Donald Halley, Hudson River muziejaus direktorius. Paroda vyksta nuo spalio 26 iki lapkričio 8.

Solistė Laimutė Stepatienė dainuos Darbininko vakare

SVARBUS PRANEŠIMAS SIUNČIANTIEM DOVANAS GIMINĖM LIETUVOJE IR USSR

1. Dovanų siuntimas RUBLIŲ CERTIFIKATŲ BŪDU Sovietų valdžios nutraukiamas nuo 1975 gruodžio 22 dienos.
2. Automobilų ir kitų dalykų pirkimas dovanoti giminėm Lietuvoje ir USSR taip pat sustabdomas po 1975 gruodžio 22.
3. Po tos datos bus leidžiama siųsti TIK PINIGUS, IŠMOKĖTINUS RUBLIAIS, atskaičius 30% mokesčių.
4. Kiekvieno Preferencinio Rublių sertifikato kaina dabar yra \$2.75.
5. Automobilų kainos tokios:

ZHIGULI VAZ 2101 kaina \$3642.00
ZHIGULI VAZ 2102 kaina \$3995.00
ZHIGULI VAZ 2103 kaina \$4147.00
ZAPOROZHETS ZAZ 968 AE kaina \$2705.00

PADARYKITE GIMINĖM MALONUMĄ IR SKUBĖKITE PAS MUS PADUOTI SAVO UŽSAKYMUS D A B A R TAI YRA PASKUTINĖ PROGA. SKUBĖKITE SU UŽSAKYMAIS IR PERSIUNTIM AIS PAS:

PODAROGIFTS, INC.

240 FIFTH AVENUE (tarp 28 ir 27 g-vės)

NEW YORK, N.Y. 10001

TEL. (212) — 685-4537

Į VISUR

— Studentu Ateitininkų Sąjungos suvažiavimas įvyks Detroite lapkričio 1-2. Šeštadienio eiga vyks Detroito universitete, 4001 W. McNichols, į rytus nuo Livernois, o sekmadienį pamaldos ir užbaigimas bus Dievo Apvaizdos parapijoje, 25335 W. 9 Mile Rd., prie Beech Daly, Southfield.

— Šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos metinis suvažiavimas įvyks Detroite, Lietuvių Kultūros Centre lapkričio 8, šeštadienį, 1 val. po pietų.

— Philadelphia, Pa., V. Krėvės liuanistinės mokyklos visos mokytojos ruošiasi važiuoti į rytinio pakraščio mokytojų konferenciją New Yorke, lapkričio 22-23. Mokykloje tą šeštadienį pamokos vyks normalia tvarka. Pavaduotojai bus surasti iš tėvų tarpo. Tėvų komitetas net pažadėjo važiuojančiom mokytojom užskaityti lapkričio 22 kaip darbo dieną ir ją apmokėti. Tikimasi, kad ir kitų mokyklų tėvų komitetai paseks šiuo gražiu Philadelphiajos pavyzdžiu.

— Solistė Anita Pakalniškytė lapkričio 8 atliks programą Detroite, Mich. Žiburio liuanistinės mokyklos naudai rengiamame koncerte. Ši jauna solistė yra laimėjusi 252 medalius, 42 trofejas, 43 stipendijas, iki šiol dainavusi 38 koncertuose. Sol. A. Pakalniškytą taip pat dainuos ir Darbininko 60 metų sukakties minėjime New Yorke, Kultūros Židiny, 1976 balandžio 24.

— Ateitininkų ideologiniai kursai 14-16 metų moksleiviams rengiami Dainavoje Padėkos dienos savaitgalį. Tema — ateitininkų vadovs. Paskaitininkai: A. Sabalis, V. Vyntas, kun. St. Yla, Viktoras Nakas. Registruoti per savo kuopos valdybas.

— Rožė Paurytė-Tijūnienė, buvusi dantų gydytoja, mirė spalio 18 Chicagoje.

— Kun. Kazimiero Pugevičiaus straipsnis apie Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos nr. 17 išspausdintas JAV katalikų gausiai skaitomam savaitrašty The National Catholic Register.

— V. s. Česlovas Kilulis paskirtas Lietuvių Skautų Sąjungos naujai įsteigto Lietuviškos Skautybės Fondo reikalų vedėju. Iš tarybos pirmijos išdo į fondo pagrindinį kapitalą paskirta 10,000 dol.

— “Draugo” romano dvidešimt penktojo konkurso vertinimo komisija sudaryta iš Chicagoje gyvenančių rašytojų. Komisijon sutiko įeiti: Danutė Brazytė-Bindokienė, Povilas Gaučys, Eglė Juodvalkytė, Anatolijus Kairys ir Nijolė Jankutė-Užabalienė.

— Kun. Vytautas Volodka, prieš šešetą metų iš Melbourn išvykęs į Romą, ten baigęs teologijos mokslus ir gavęs kunigo šventimus, grįžo į Melbourną. Lietuviai turi vilčių, kad jis bus paskirtas dirbti pastoracijos darbą lietuvių tarpe.

— Susivienijimo Lietuvių Amerikoje seimas 1976 prasidės liepos 5 Chicagoje.

— World-Wide News Bureau redaktorius Arėjas Vitkauskas išnaudoja kiekvieną progą paminėti Lietuvos vardą. Štai pvz., apžvelgdamas Nicole Ronsard knygą (200,000 pasiektų best-seller) “Cellulite: Those lumps, bumps and bulges you couldn't lose before”, jis paminė Elenos Juciūtės “Pėdos mirties zonoje” knygą ir sako, kad autorė mokytoja neturėjo tos problemos (cellulite) Sibiro koncentracijos stovykloje, kur tūkstančiai įvairių tautybių moterų buvo sistematiškai marinuojamos badu ir verčiamos dirbti nepakeliamus darbus, pusuogės, sniege, keikiamos ir terorizuojamos sužvėrėjusių sargų ir raudonųjų bosų. Kaip tik jos knyga turėtų būti best-selleriu, o rėksnės “women's liberators” turi puikią progą pakelti balsą kenčiančiom seserim pagalbėti. (E)

NAUJOS PLOKŠTELĖS

Gelbėk mus! Philadelphia Chorus Viltis. Stereo 6 dol.

Čia mano brangioji Tėvynė, Lietuviškų dainų rinkinys, įdainuotas Vilniaus operos solistų — E. Kuodžio ir J. Girijoto. Stereo 6 dol.

Tėviškos namai, Br. Budriūno kūriniai ir kantata. Įdainuota Los Angeles, Calif. Šv. Kazimiero parapijos choro. Stereo 6 dol.

Clevelando vyrų oktetų Nr. 2 Stereo 6 dol.

Dieve, priegloba mūs... Toronto Šv. Jono parapijos religinės mišių, kalėdinės ir Velykų giesmės. Kaina 6 dol.

Jurātė ir Kastytis, Banaicio opera iš 3 plokštelių. Kaina 16 dol.

Lietuva, Tėvynė mūsų, Toronto vyrų kvarteto įdainuota 3 Baltijos tautų himnai, lietuviškos dainos ir operų ištraukos. Stereo 6 dol.

Arijos ir dainos, Sol. B. Povilavičiaus 5 dol.

Kun. Vyt. Gorino dainos. 14 lietuviškų dainų, paties solisto parašyta ir įdainuota, kaina 6 dol.

Svajonių sukuryje, B. Tamošiūnienės II-roji laida, 6 dol.

Broniaus Budriūno vyrų kvartetas (Detroit). 15 lietuviškos muzikos dainų. Stereo 6 dol.

O ramunėle, pasakyk, B. Tamošiūnienės II-roji laida, 6 dol.

Laumės juosta, lietuviškos lengvos muzikos rinkinys, stereo, 6 dol.

Kalnuos dainuoja, Kvintetas "Baltija" ir Neo-Lituania orkestras, 12 dainų, 6 dol.

Kur lygūs laukai, lengvos muzikos 9 dainos, stereo, 6 dol.

Su šoku ir daina, išleido Korp. Neo-Lituania, stereo, 10 dainų, 6 dol.

Keliaujame su daina, Hamiltono mergaičių choro "Aidas" antroji plokštelė, stereo, 6 dol.

Yakutis, Sol. K.R. Yakučio lietuviškos dainos ir arijos, stereo, 6 dol.

Persiuntimas 50 c. Darbininkas, 341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207.

Prenumeruok Darbininką — daugiam gimtąsias, angliškų ir kitų švenčių progai.

SUVENYRAI

Išsiuvinėtas Lietuvos himnas — įrėmuotas paveikslas. Graži dovana visokioms progoms. Viršuje stilizuota vytiš, kamposose Gedimino stulpai ir Vytauto herbas. Šonus puošia tautinė juostelė ir ažuolo lapai. Pavelslo dydis 12"x15". Kaina su persiuntimu 26 dol.

Siuvinėta trispalvė su užrašu "Lithuania" ir stilizuota vytiš užsiuvimui ant drabužio rankovės. Kaina po 1 dol.

Lietuvos Vytiš su JAV ir Lietuvos vėliavomis. 7 spalvų derinys. Lipinukas (decal) lipinamas automobiliu iš vidaus arba išorėje. Kaina 1 dol.

Saga (button) su lietuviška trispalve ir įrašu: Kiss me, I am Lithuanian. Kaina 50 c.

Lietuviška trispalvė vėliavėlė su pastatymo kaladėle (base) — kaina 1.50 dol. Lietuviška ir JAV vėliavėlės su pastatymo kaladėle — kaina 2 dol.

Taip pat gaunamos Kalėdų, gimimo dienos, vardinių ir kitokių progų lietuviškos sveikinimo kortelės, lietuviškos muzikos ir dainų plokštelės, lietuviškos knygos, albumai, medžio drožiniai bei kiti suvenyrai.

Persiuntimui pridėdama 50 c. Gaunama Darbininko administracijos, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

KNYGOS VAIKAMS

Klementina ir Valentina — \$1.50
Peliukai ir plaštakės — \$1.50
Skraidantis paršiukas — \$1.50
Daržovių gegužinė — \$1.50
Kalėdų dovana — \$1.50
Miško viešnia — \$1.50
Linėliai — \$1.80
Rūtėlės aitvaras — \$1.50
Kiskio pyragai — \$3.50
Gabriuko užrašai — \$3.00

Mano žodynas, vaikams, paveiksluotas, su lietuviškais ir angliškais užrašais — \$5.00

Lietuvių istorija I ir II tomas — po \$5.00

Krikščionybė Lietuvoje, paveiksluota jaunimui — 4 dol.

Persiuntimas 50 c. Darbininkas, 341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207.

SPORTAS

SPORTAS

Futbolininkai laimi

Savaitė poilsio, atrodo, išėjo abiem LAK komandom į naudą. Pereitą sekmadienį Kissena Parko aikštėje rezervinė susitvarkė su turkais 1:0 (0:0), o pirmoji komanda pasiekė 2:0 (1:0) pergalę. Abu laimėjimai iš tikrųjų buvo lengvesni, negu pasekmės rodo, nes mūsų šiek tiek dominavo abejaus rungtynes ir tikrai mūsų puolikų klaidos sumažino įvarčių skaičių. Pirmoji komanda G. Klivečkos grįžimas, turbūt labiausiai pataisė žaidimo lygį ir komandos moralę. Matėsi judrumas, veržlumas ir pavojaus deriniai, kurių, tačiau, dauguma dar vis tebelieka neišnaudoti. Abu įvarčius įkirtė Stasys Žadvydas; pirmąjį pačioje pradžioje rungtynių, o po pertraukos antrą — tiksliai baudos smūgiu pro gynikų kojas tiesiai į vartų kampą. Rimas Labutis gerai tvarkė mūsų vartuose, bet keliose pavojausose situacijose ir gynikams teko šokti jam į pagalbą.

Rezervinė komanda šį kartą irgi padarė gerą įspūdį. Buvo geresnės pasuotės, atsirado strategija ir net techniškas paskirų žaidikų lygis pasitaisė. Kitatautis Mike pasiekė įvartį, o jų galėjo būti ir daugiau, tikrai mūsų jaunųjų žaidėjų patirties stoka prie priešininko vartų sumažino pasekmę. Naujas ukrainiečių kilmės vartininkas pasirodė pavyzdiniais, sulaukęs net ir 11 metrų baudinį. Kai kurie rezervinės komandos žaidikai jau pradeda atrodyti tinkamais kandidatams į pirmąją komandą. Galbūt vertėtų juos ir išbandyti, ypač prieš galą rungtynių, kai pastovūs žaidikai ima nuovargio žymes rodyti.

Pirmoji komanda, su dviem pergalem ir penkiais pralaimėjimais, dar vis sukinėjasi gale lentelės, o rezervinė, su penkiais taškais, yra šiek tiek geresnėje padėtyje. Ši sekmadienį LAK futbolininkai rungsis su pirmąjančiu graikų Olimpiakos klubu Jamaica High School aikštėje. Rezervinė pradės 1:30 val., o pirmoji 3:30 val. po pietų.

Alg. Š.

NAUJOS KNYGOS

Rudenys ir pavasariai, A. Baranauko, 6 dol.

Bukolikos — Georgikos, P. Vergilijaus Marono, 6.50 dol. Paguoda, B. Railos, I tomas — 5 dol., II tomas — 5 dol., III tomas — 6.50 dol.

Kelionė aplink pasaulį, J. Kaributo, 5 dol.

Lithuanians in America, dr. A. Kučo (anglų kalba), 6 dol.

Pagairė, premijuotas romanas, J. Gliados, 4.50 dol.

VI. Putvinskio gyvenimas ir raštai, 10 dol.

Lietuvių literatūros istorija, Pr. Naujokaičio, I tomas — 10 dol., II tomas — 10 dol.

Šios bei kitos naujai išleistos lietuviškos knygos ir lietuviškos plokštelės gaunamos adresu: Darbininko administracija, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Persiuntimui pridėdama 50 c.

UŽEIKITE IR PAMATYKITE

SCHRAGER'S

Moderniausias baldus!

GERIAUSIA RŪŠIS

ŽEMIAUSIOS KAINOS

DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS

SCHRAGER'S

Salonų ir Miegamųjų Komplektai, Dinetės, Bufetai, Atverčiamos Sofos, Foteliai, Atlošiami Foteliai, taip pat Kilimai, Lempas, Matracai, Vieniški Baldai

SCHRAGER'S

336 East 86th St. (tarp 1 ir 2 Aves.), New York City Tel.: TR 9-0400

Atidara kasdien iki 8 val.

antradienį ir šeštadienį iki 6 val.

Mokėjimo sąlygos pagal pirkėjo pageidavimą

FRANK MANCINI AND SON CONTRACTOR
INDUSTRIAL & COMMERCIAL AND HOMES. WE TAKE PRIDE IN OUR WORK
441 GRAHAM AVE. BROOKLYN, N.Y. CALL (212) 388-3465

DOCK SIDE RESTAURANT
Open Every Day 10:30 AM till 3 PM
Family Style Dinners
Live Entertainment Fri. & Sat. Nights
State Highway No. 181, Woodport, N.J. Call: (201) 663-1600

Kitchens & Bathrooms Remodeled
General Plumbing
Reasonable Rates
Free Estimates
Call 212 773-2250
MR. BERNARD MILLS
Anytime

DRESSMAKER
WOMEN'S CLOTHING
Made To Order
Alteration and Fitting
Call Vera 201 546-4230

MARIO'S AUTO INSPECTION SERVICE
MARIO DE SANTIS PROP. COMPLETE BRAKE REPAIRS FRONT END WORK ELECTRICAL WORK TUNE UPS OUR SPECIALTY AUTO REPAIRS SKILLED MECHANICS SHELL BAY ROAD MAYVILLE, OPP. EXIT OF STATE INSPECTORS PHONE 609 465-5607 CAPEMAY COURT HOUSE

DEPENDABLE MOVING AND TRUCKING
Reasonable Rates
Local and Long Distance
Van & 3 men 24 Hour
Call 372-8337

WINDOW CLEANING
PROMPT RELIABLE SERVICE
SATISFACTION GUARANTEED
REASONABLE RATES
CALL GUS ANY TIME
(212) 235-4167/235-0660

GREEK ART BOUTIQUE
30-29 Steinway St. Astoria
Open 6 Days a Week
Bridal Dresses & Veils
Custom Fit Call 212 274-9119

DEPILATRON
Totally painless hair removal
Totally safe & Effective
Call Barbara Conti for appointment
ST 8-5185

WILLIAM A. POLCARI
Floor Sanding, Refinishing and Staining
Call 201 478-8374

FRANK MANCINI AND SON CONTRACTOR
INDUSTRIAL & COMMERCIAL AND HOMES. WE TAKE PRIDE IN OUR WORK 441 GRAHAM AVE. BROOKLYN, N.Y. CALL (212) 388-3465

Ar jau atnaujinai Darbininko prenumeratą?

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B.S.
77-01 JAMAICA AVENUE (Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
TELEF. 296-4130

ERNESTINE HOUSE INC.
The Guest House of Congeniality
Open All Year A Pleasant Residence
Near the Boardwalk
Call 201 988-6611
Mrs. Ruth Hardwick Proprietor

JOHN CAPALDO CONTRACTOR
In Aluminum
Quality Workmanship
134 North Seventh Avenue
Mt. Vernon
Call 914 664-2440

8 Track Tape Cartridge: Dainuojame su Rūta, Mano pypkė ir Vėjas man pasakė gaunama Darbininko adm., 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Su persiuntimu kaina 7 dol.

RN wife & medical attendant husband w/yrs of geriatric exp. in nursing homes & pv. private, can give 24 hr. personal care in their lrg. home for your elderly. Openings avail. at res. rates. 961-0294

VW OWNERS ATTENTION
RE-BUILT VW ENGINES
FULL WRITTEN GUARANTEE
FREE PICK UP NY & METRO AREA
EMANON AUTOMOTIVE
516 433-8909 516 931-8970

ALUMINUM CITY & REMODELING
921-923 Crossbay Blvd., Broad Channel
BATHROOMS, KITCHENS DOORS, ALUMINUM SIDING ROOFING, & EXTENSION (VISIT OUR SHOWROOM)
474-9514 LIC 763057
FREE ESTIMATES

GOOD OPPORTUNITY TO START YOUR OWN BUSINESS

Reasonable Terms Available on a Sub-Lease Basis.
Stores for Food Use or Non-Food Use.

Vineland, N.J. 17,000 Square Feet, Trenton, N.J. Lawrence Ave. 22,900 Sq. Ft., Northeast Blvd. Wilmington Del. 22,800 Sq. Ft., Glassboro, N.J. 13,000 Sq. Ft., 3rd St., Bethlehem Penna. 6,300 Sq. Ft., Cinnaminson, N.J. 19,750 Square Feet, Christians Rd., Newark Del. 19,750 Sq. Ft., Woodstown Road Salem, N.J. 16,000 Sq. Ft., Easton Ave., Bethlehem Pa. 17,300 Sq. Ft., Landsdowne, Pa. 15,700 Sq. Ft., King St. Lancaster Pa. 7,500 Sq. Ft., Penndel, Pa., 17,000 Sq. Ft. 6,340 Ogantz Ave. Phil. Pa. 7,900 Sq. Ft. Maple Ave. Pennsgarden, N.J., 16,000 Sq. Ft. Capitol Trail, Newark Del. 16,300 Sq. Ft. Downingtowne Pa. 19 Park Ave. 14,278 Sq. Ft. 620 Nut Road, Phoenixville, Pa. 19,000 Sq. Ft. Marlyn Manor, Rio Grande, N.J. 16,200 Sq. Ft.

THE GREAT ATLANTIC & PACIFIC TEA CO., INC.
CONTACT: JOSEPH SWARTZ
(215) EV 2-2100
8:30 A.M. to 5:15 P.M.

J.E.C.
HOME IMPROVEMENT SPECIALISTS WALL PAPERING, FLOORING, INTERIOR PAINTING SUSPENDED CEILINGS & GENERAL REPAIRS BE ASSURED OF THE QUALITY SURPRISED BY THE SAVINGS CALL 212-389-9048

SUNROOF
INSTALLATIONS ELECTRIC OR MANUAL
Custom handcrafted chrome made to your specifications. Custom painting. Best Deal
Cartesian Auto Works
1253 Utica Ave., Brooklyn, N.Y. (212) 629-0250

BRIDAL SALONS GREEK ARTS BOUTIQUE

30-29 Steinway St. Astoria
Bridal Dresses & Veils Custom Fit
Call: 274-9119

OPERATORS — EXPERIENCED ON MERROW OR SINGER MACHINES
Steady Union Shop All Benefits
NINETTE FASHIONS
126 13TH ST. BKLYN, N.Y. 212 965-3755

BARSAL'S HOME IMPROVEMENTS
PLASTERING, WALL PAPERING CARPENTRY, ROOFING, LOW RATES, HURRY & CALL FOR YOUR FREE ESTIMATE (212) 426-1566

PRIVATE COUNTRY HOME
For Ambulatory Adults,
Monthly or Weekly
Catholic Church in the Area
Call (518) 355-1202

WHEATLY HEIGHTS SERVICE CENTER
GENERAL AUTO REPAIRS ROAD SERVICE TIRES BATTERIES & ACCESSORIES STRAIGHT PATH OLD COUNTRY ROAD WYANDANCH, N.Y. TELE: (516) 643-9610 ASK FOR JOE

TOWING SERVICE 24 HOUR SERVICE
7 Days All Areas. Commercial Accounts Welcome. Call (212) 342-8832 or 272-5519

TRIO IRON REPAIR
Railings, Security Window Guards etc. Portable Welding
Call 212 428-5854/381-1820

GREENE
Furniture Service & Repairs
Kitchen Cabinets "Our Specialty"
LIC. 940-K20
(212) 649-3535

J. SALLUSTIO
Mason Contractor. All Types Masonry work. Including Fireplaces, Sidewalks, Commercial, Residential, Free Estimates. Call Now (201) 348-4714

VIN'S HYDRAULIC JACK REPAIR
7401 17TH AVENUE BKLYN, N.Y. 11204 449-7340
All Repairs Reasonably Priced 90 Day Guarantee on Parts Installed Free Pick up and Delivery in Brooklyn

ACQUA SEWER & DRAIN SERVICE
LEADERS, SINKS, BATHTUBS & MAIN SEWERS 24 HOUR SERVICE ALL WORK GUARANTEED
ASK FOR VITO 212 527-9060

RICK KESTON
45 JACKSON AVENUE HEMPSTEAD, LONG ISLAND
PROFESSIONAL COURIER SERVICE PERSONALIZED & PRIVATE DEALING EXCLUSIVELY WITH SMALL ITEMS. WILL DELIVER ANYWHERE ANYTIME. 24 HOUR SERVICE. CALL (516) 481-1801

SINGER & MERROW
Operators Wanted on Blouses & Pants Section Work, Good Pay Steady Work Apply 'E' & L Blouse Co. 143 West 29 Street, N.Y.C. 11th Floor

FREE DELIVERY IN NEIGHBORHOOD
849-8930

J. & J. FISH MARKET, INC.
CLAM BAR

85-03 JAMAICA AVE.
WOODHAVEN, N.Y. 11421

ŠIAIS METAIS APLANKYKIT LIETUVĄ! PRIEINAMA KELIONĖ NUO \$685.00

1 NAKTIS MASKVOJ, 5 NAKTYS VILNIUJE, 1 NAKTIS KOPENHAGOJ

Per Atlantą lekiamas SAS linija • Kelionė lėktuvu USSR, Lietuvoje ir Europoje • Apgyvendinimas pirmos klasės viešbučiuose • Tris kartus dienoje valgoma Lietuvoje ir USSR • Pusryčiai Kopenhagoje • Perkėlimai iš ir į aerodromą • Įdomių vietų apžiūrėjimas Vilniuje • Ekskursijos į Kauną ir Trakus • Angliškai kalbės vadovas

Išvykstama iš New Yorko — lapkričio 16, gruodžio 14, kovo 7, balandžio 4, gegužės 9, gegužės 16.

Dėl informacijų kreiptis:
UNION TOURS, Inc.
6 East 36 Street
New York, N.Y. 10016
(212) 679-7878

DARBININKO SKAITYTOJAM

SKAITYTOJAMS palengvinti išsiųsti prenumeratą, dedamas šis lapelis. Prašome jį iškirpti, užpildyti ir pasiųsti adresu: **DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207**

Prašau pratęsti prenumeratą 1976 metams

Vardas ir pavardė

Adresas

Darbininko prenumerata nuo 1976 sausio 1—12 dol. metams. Naujiesiems skaitytojams — už 1975 likutį ir 1976 metus — tik 10 dol.

Sluokniu už prenumeratą \$.....

Už kalendorių \$.....

Spaudai paremti \$.....

Sluokniu skolą už 1974-6 m. \$.....

P.S. Kai kurie skaitytojai yra paprašyti apsimokėti prenumeratą už 1973-4 metus, bet nekreipia dėmesio. Nesulaukus mokėčio, Darbininkas bus nutrauktas pagal pašto reikalavimą. DARB. ADM.

ALDONOS KEPALAITĖS KONCERTAS K. ŽIDINYJE

Lapkričio 1, šį šeštadienį, Kultūros Židinyje bus pianistės Aldonos Kepalaitės koncertas, skirtas naujojo fortepijono fondui paremti. Tai bus trečias šios serijos koncertas.

Aldona Kepalaitė daug kartų dalyvavo bendrose programose.

Geros žinios! Žemiausios siuntimo išlaidos! Jokia kita firma neturi žemesnių kainų kaip INTERTRADE EXPRESS CORP. Tai reiškia, kad jūsų giminės gaus didesnę vertę negu anksčiau. Užsakykite dabar per

INTERTRADE EXPRESS CORP.
GERIAUSIA DOVANA I LIETUVĄ SPECIALŲS RUBLIŲ PAŽYMĖJIMAI
Su specialiais rublių pažymėjimais jūsų giminės gali įsigyti ką tik nori už dalelę reguliarios kainos.

Tai yra panašu, lyg kad eitumėte į krautuvę su 100 dolerių ir gautumėte prekių už 200 dol. 300 dol. ar net už daugiau. Specialūs rublių pažymėjimai taip pat gali būti išteikti į reguliarius rublius, naudojantis aukščiausiais tarifais.

Pilnai garantuota, greičiausias pristatymas

Pažymėjimai pristatomi jūsų giminėms maždaug per 3 savaites. Vieno specialaus rublio vertė 235 dol. Ši vertė yra galutinė. Jokių kitų primokėjimų.

Užsakykite dabar
UŽSĄSKYKITE TIK PER
INTERTRADE
EXPRESS CORP.
125 East 23rd St.
Fifth Floor
New York, N. Y. 10010
Tel. 982-1530

LABAI SVARBU
AUTOMOBILIAI
ŽEMOS KAINOS
Pilnai garantuota
Greitas pristatymas
Pasirinkite iš šių
naujų modelių

ZHIGULI VAZ 2101
\$3442.00
Naujausias, patobulintas
eksporto modelis
ZHIGULI VAZ 2103
\$3947.00
ZHIGULI VAZ 2102
Station wagon \$3795.00

MOSKVITCH 427 IE
Station wagon \$3909.00

Naujas patobulintas
ZAPOROZHETS ZAZ 968
AE 2505.00

Prašykite mūsų specialaus biuletenio su automobilių paveikslais.

Apartamentai
Naudoti drabužiai
Svečiam iš SSSR

Prašykite mūsų specialaus biuletenio. Šioj prekyboj mes turim 26 metų patirtį ir daug tūkstančių patenkintų klientų!

Mielam prieteliui JURGIUI STRAZDUI

mirus, žmoną Elena, dukras Vidą ir Palmirą, sūnų Virgilijų su šeima nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Elena ir Ildefonsas Krasauskai
Grazina ir Vitolis Dragunevičiai

Mūsų iškiliam bendraminčiui, tauriam patriotui ir nepriklausomos Lietuvos ilgamečiui ministerių tarybos generaliniam sekretoriui

A.A. VINCUI MAŠALAIČIUI

mirus, jo žmoną Bronę, sūnų Putiną su šeima, brolį Petrą su šeima ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

L.Ū.P. atstovybė Vlike

Ne kartą ji akomponavo, pati viena atliko programos dalį. Šį kartą girdėsime pilną jos koncertą. Ar tai nebus pirmas jos toks koncertas New Yorko lietuvių lietuviškoje salėje.

Šiame koncerte girdėsime K.V. Banaičio — Tema ir 3 variacijos lietuvių liaudies dainai (iš "Sutemos giesmių ir vizijų"). Toliau bus Beethoveno sonata C. major (Waldstein), Gabriel Faure nokturnas, Debussy du preliudai, Ravelio sonatina.

Antroje koncerto dalyje bus Chopino kūriniai — baladė, nokturnas, du impromptu, scherzo.

Koncerto pradžia 8 val. Visa lietuviškoji visuomenė kviečiama atsilankyti į šį koncertą. Visi turės progos išklausti gerą koncertą ir drauge savo atsilankymu paremsite fortepijono fondą.

Po koncerto visi dar galės apžiūrėti Inos Nenortienės parodą, kuri vyks mažojoje salėje.

Siuntinių įstaiga DOVANA praneša, kad liko tik vienas mėnuo pasiuntimui ar užsakymam automobilių, butų-apartamentų, šaldytuvų ar sertifikatų, su kuriais buvo galima pirkti tam tikrose krautuvėse. Po mėnesio bus galima siųsti tik siuntinius. Jei kas nori pasinaudoti likusiu mėnesio laikotarpiu, prašom tuoj pat kreiptis DOVANA Corp., 80-14 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421. Telefonu vakarais po 6 val. 296-5359.

Ieškau moters, kuri sutiktų gyventi vienam bute su manim (mergina), atskiras miegamasis, su teise naudotis visais buto patogumais. Skambinti 441-2872 ar 441-9720.

Atsilankę į Kultūros Židinį, apsilankyk ir Darbininko spaudoje klosk.

APREIŠKIMO PARAPIJOS ŽINIOS

Visų Šventųjų ir Vėlinių šventės mišios ir kitos pamaldos Apreiškimo parapijos bažnyčioj bus tokia tvarka: mišios — spalio 31, penktadienį, 6:30 v.v., lapkričio 1, Visų Šventųjų dieną, šeštadienį, 8:00, 9:30, 11:00, 12:15 ir 6:30 v.v.. Po mišių gedulingi mišparai, pamaldos ir procesija už vėles skaistykloj. Vėlinių dieną, sekmadienį, mišios už mirusius 8:00, 9:30, 11:00 ir 12:15.

Metinės koncelebracinės mišios už dvasiškius bus lapkričio 9, sekmadienį, 11 val.

Visose pamaldose prašoma gausiai dalyvauti.

Bendros Kūčios su kalėdine programa rengiama gruodžio 21, sekmadienį, po 11 val. mišių parapijos salėje.

Pianistė Aldona Kepalaitė

Mums reikia moters, kuri gyventų su mumis ir padėtų su dviem mažais vaikais. Didelis naujas namas užmiesty. Duodamas privatus kambarys su tualetu. Atlyginimas — 200 dol. mėnesiui. Prašom kreiptis: (201) 227-6954.

Parduodamas dviejų šeimų (5 ir 6 kambarių) namas, pusė mūro, pusė asbesto šingelių, 14 metų jaunumo, netoli požeiminio traukinio susisiekimo, Howard Beach. Teirautis telefonu 847-5522.

Išnuomojamas 5 kambarių butas Woodhavene. Skambinti vakarais nuo 6 iki 10 val. 296-3631.

V. Karosaitė, R. Arve ir M. Rozak. Akimirka iš M.K. Čiurlionio simfoninės poemos — baletas "Jūra". Choreografija — V. Karosaitės. Palydint simfoniniam orkestrui, baletas buvo atliktas "Margučio" surengtame koncerte, 1971 vasario 27-28 "Laisvės Žiburio" rengiamame koncerte lapkričio 8 Kultūros Židinyje. V. Karosaitė atliks naujai choreografuotus fragmentus iš "Jūros". Taip pat savo choreografuotą šokį "Sagitaris". Muz. Darius Milhaud. Nuotr. V. Kaulius, S.J.

ŽIEMOS EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Išvyksta 1975 m. GRUODŽIO 19 dieną ir grįžta 1976 m. SAUSIO 3 dieną (Leningradas, Vilnius, Kaunas, Riga, Maskva, Helsinkis)

Iš BOSTONO ir NEW YORKO

Kaina \$984.00

Prie šios grupės galima jungtis ir iš kitų miestų su papildomu mokesčiu.

REGISTRUOKITĖS IŠ ANKSTO — VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116
South Boston, Mass. 02127
Tel. (617) 268-8764

Savininkė: Aldona Adomonienė

Norintiem atsikviesti gimines iš Lietuvos sutvarkome reikalaujamus iškvietimo dokumentus.

Spalio mėnesio kultūrinis subatvakaris buvo paskirtas K. Čiurlioniui paminėti jo 100 metų gimimo sukakties proga.

Į minėjimą atsilankė gražus būrys Bostono ir apylinkių lietuvių. Subatvakarį ir minėjimą pradėjo pirmininkas Edmundas Cibas, pakviesdamas prelegentą dail. K. Žoromskį. Jis suminėjo visus jo išėjus mokslus, parodas, premijas.

K. Žoromskis paskaitą pradėjo skaidrių iliustracijomis. Buvo tai garsiųjų dailininkų darbai iš įvairių laikų ir srovių, nuo seniausių laikų per impresionistus, ekspresionistus, kubistus, abstraktą, surrealizmą. Nagrinėjo šviesos, šešėlių ir spalvos klausimus. Čiurlionis gyveno tų srovių keitimosi metu. Ar jis pritapo prie kokios srovės, būtų sunku spėlioti. Čiurlionis buvęs arčiau surrealizmo, tačiau jis buvęs savitas ir nieko nesėkęs. Prelegentas skaidrėse parodė ir eilę Čiurlionio darbų ir juos aptarė. Jis į meną jungęs ir muziką. Tapybai skyręs 5-6 metus ir labai daug padaręs.

Žoromskio paskaita apie meną ir Čiurlionį buvo gana įdomi.

Woodhaven North parduodamas vienos šeimos, 7 kambarių namas, 3 miegamieji, garso apšildymas, erdvus kiemas. Tel. 296-2821.

Ridgewoode išnuomojamas 2 kambarių butas su baldais už labai prieinamą kainą, prie gero susisiekimo. Tel. 497-5748.

Buvo ir eilė klausimų, į kuriuos prelegentas atsakė. Po to buvo vaišės ir pašnėkesiai.

Antano Škudžinsko, LB Bostono apygardos pirmininko, laidotuvsė Lietuvių fondui sudėta per 1000 dol. Velionis ir pats turėjo į Fondą įnešęs tūkstantį dol. Būdamas Fondo įgaliotiniu, jis Fondui surinko dešimtis tūkstančių dolerių. Tam darbu buvo atsidavęs visa širdimi. Tad ir visuomenė, išreiškdamas pagarbą velioniui, dar kartą jo vardą įrašė į Lietuvių Fondą gražia auka.

So. Bostono Liet. piliečių klubo spalio 26 buvo klubo veteranų pagerbimas ir šurum burum vakaras. Lapkričio 20 nuo 6 iki 8 v.v. klubo vadovybės kandidatų nominacija. Gruodžio 14 nuo 2 iki 6 v.v. klubo vadovybės rinkimai. Gruodžio 31-tradicinis N. Metų sutikimas.

Šv. Petro parapijos bazaras bus lapkričio 16 Liet. piliečių draugijos salėje. Rengėjai prašo paaugoti rankdarbių ar kitokių daiktų bazarui. Prašom juos atnešti į kleboniją.

Dr. Anthony Kapochy - Kapočius, dantų gydytojas, mirė spalio 12 rytą. Palaidotas spalio 15 Forest Hills kapinėse. Jis buvo labai aktyvus Bostono lietuvių gyvenime. Organizavo lietuvių dieną Dariui ir Girėnui skrendant į Lietuvą, buvo pirmasis Balso ir Alto skyrių pirmininkas Bostone, lietuvių šachmatininkų globėjas, apie 40 metų išbuvo Liet. piliečių draugijos valdyboje. Dalyvavo ir visoje eilėje kitų lietuviškų organizacijų. Buvo gimęs 1895.

Veronika Baltrušienė, kleb. kun. A. Baltrušio motina, palaidota spalio 14. Ji dar paliko kitą sūnų Joną ir eilę vaikų.

SOUTH BOSTON SAVINGS BANK

Inkorporuotas 1863

460 West Broadway, South Boston Massachusetts

"Kur tūkstančiai taupo milijonus"

ALFRED W. ARCHIBALD, President

Šio banko direktorių taryboje yra adv. Jonas J. Grigalius. Reikale su patarnautojais galima susikalbėti ir lietuviškai • Turtas—Assets virš \$213,000,000.

CURRENT DIVIDEND RATES

- Regular a/c — 5 1/4 %
- 1 year Term Deposit — 5 1/4 %
- Special Notice a/c — 5 1/2 %
- 2 year Term Deposit — 6 %

— All Accounts Compounded Daily —

KALĖDINĖS DOVANOS

Tik per Angliją greičiau, pigiau, geriau. Siūlome aukštos kokybės dovanų siuntinį, kuris bus naudingas kiekvienai šeimai Lietuvoje.

KALĖDINIS 1975

3 metrai puikios vilnonės angliškos medžiagos eilutė, 2.75 m. storos crimplene medžiagos moteriškam kostiumėliui, arba moteriškam paltui, vyriški nailoniniai marškiniai, arba bluskutė, vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, 1 vilnonė gėlėta skarelė, 2 gėlėtos nailoninės skarelės, 2 p., vyriškų arba moteriškų vilnonių arba nailoninių kojinių, 1.80 m. crimplene medžiagos suknelė, arba 1 sv. vilnonių megzminių siūlų, 1 sv. šokoladinių saldinių dėžė, 20 angliški cigarečių. Kaina su įskaičiuotu muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis \$160.00

Paruošiami specialūs maisto produktų siuntiniai 1975. Kaina su muitu ir persiuntimo išlaidomis \$50.00

Tam, kas pageidauja pats sudaryti siuntinį, siūlome šiuos dalykus:

3 m. labai geros angliškos kostiuminės medžiagos	\$45.00
Stora su ornamentais crimplene medžiaga 1 m.	\$ 7.00
Crimplene medžiaga suknelėm 1 m.	\$ 6.50
Nailoninis kailis moteriškam paltui	\$33.00
Dirbtinis mink moteriškam paltui	\$54.00
Vilnonė žieminiam paltui medžiaga	\$36.00
Vilnonė gėlėta skarelė	\$ 8.00
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių	\$10.00
Perukai, įvairių spalvų	\$30.00
Nailoniniai marškiniai	\$ 9.00
Vilnoniai arba Acryleno nertiniai	\$19.00
Lietsargiai Telescopic	\$10.00

Šitos kainos yra su įskaičiuotu sovietiniu muitu. Reikia dadėti tik persiuntimo išlaidas \$17.00

Prilame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigų dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia persiųsti.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD. (Z. JURAS)

421 Hackney Road, London, E. 2, England
telef. 01 739 8734 arba 01 460 2592

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas.

DARBININKAS

Redakcija (212) 827-1352;
Administr. (212) 827-1351
Spaustuvė (212) 827-1350
Vienuolynas .. (212) 235-5962
K. Ž. salė (212) 827-9645

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, N.Y. 11207

Jaunimo pamaldos Kultūros Židiny bus lapkričio 2, šį sekmadienį, 12 val. Po pamaldų bus iškilminga skaučių sueiga ir meninė programa, skirta atžymėti 25-rių metų skautiškos veiklos New Yorke sukakčiai. Pamaldomis ir vaišėmis rūpinasi skautai.

Inž. Vytautas Volertas, rašytojas, visuomenininkas, pristatys Kazio Škirpos knygą "Sukilimas" lapkričio 16, sekmadienį, 4 val. popiet Kultūros Židinio mažojoje salėje. New Yorko Lietuvių Fronto Bičiuliai nuoširdžiai kviečia New Yorko ir apylinkių lietuvišką visuomenę pristatyti dalyvauti.

Vliko seimas šiemet įvyks Brooklyne, Kultūros Židiny, lapkričio 29-30. Šiame seime dalyvaus ir St. Lozoraitis, Jr., atvykęs iš Romos.

Darbininko metinis spaudos vakaras, rengiamas pirmą kartą savose patalpose, įvyks lapkričio 22, šeštadienį, 7 val. vakaro. Programoj dalyvauja sol. Lai-mutė Stepaitienė iš Chicago. Piano palyda — Alb. Prižgintas. Rašytojų draugijos pirmininkas poetas T. Leonardas Andriekus. New Yorko tautinių šokių ansamblis, vadovaujamas Jadvygos Matulaitienės. Programą praveda aktorius Vitalis Žukauskas. Šokiui groja Juozo Kazlo kapela. Vaišėmis rūpinasi visa eilė spaudos geradarių. Veiks spaudos kioskas ir gausūs laimėjimai, kuriuos aukoja Darbininko bičiuliai. Taip pat leidžiamas vakaro leidinėlis. Darbininkas po keletos metų vėl prisistato visuomenei su spaudos vakaru. Visi lietuviai kviečiami dalyvauti ir prisidėti prie Darbininko išlaikymo. Įėjimo auka tik 5 dol.

Julius Bagdonas, ilgai ir sunkiai sirgęs, mirė spalio 27 d. apie 1 val. popiet. Velionis buvo Lietuvos kariuomenės karininkas, atvykęs į Ameriką, apsigyveno Brooklyne ir ilgus metus dirbo Pfizer vaistų fabrike.

Velionis pašarvotas M. Šalinskienės šermentinėje. Atsisveikinimas ketvirtadienį 7:30 v.v. Laidotuvių mišios penktadienį 9:30 v.r. Maspetho lietuvių parapijos bažnyčioje. Laidojamas Cypress Hills kapinėse.

Skautų ir skaučių tuntų iškilminga sueiga bus lapkričio 2, sekmadienį, 1:30 v. popiet. Kultūros Židinyje, po jaunimo pamaldų, kurios bus 12 val. Sueiga skiriama 25 metų skautiškos veiklos New York sukakčiai paminėti. Visi kviečiami dalyvauti.

Dail. A. Petrikonio kūrinių paroda rengiama lapkričio 15-16 Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Rengia korp Neo-Lithuania New Yorke.

Dr. V. Čekas serga ir guli ligoninėje. Spalio 13 jį ištiko širdies priepuolis. Tuoj buvo paguldytas ligoninėn ir iki spalio 24 buvo ypatingos priežiūros skyriuje. Emilija Čekienė prašo pranešti, kad dėl vyro ligos ji dabar negali lankyti parengimų ir dalyvauti visuomeniniame gyvenime.

Inžinierių ir Architektų S-gos New Yorko skyriaus susirinkime spalio 10 išrinkta nauja skyriaus valdyba: J. Butkus — pirm., J. Zabielskis — sekretorius, A. Mačionis — iždininkas. Prieš tai skyriui pirmininkavo A. Grabauskas. Praeitais kadencijos metu skyrius paaukojo 100 dol. Tautos Fondui.

ALDONOS KEPALAITĖS FORTEPIJONO KONCERTAS

LAPKRIČIO 1, ŠEŠTADIENĮ, 8 VAL. VAK.
KULTŪROS ŽIDINY

Įėjimo auka Kultūros Židiniui
— suaugusiems 5 dol.
— jauniui 1 dol.

Bilietų galima gauti pas:

J. Andriušį — VI 7-4477

V. Gerulaitį — 847-5522

Adv. A. Šavelskį — 441-1182

RENGIA K.Ž.A. KOMITETAS

INOS NENORTIENĖS

emallo kūrinių paroda

(PAVEIKSLAI, VAZOS, DEKORATYVINĖS LĖKŠTĖS)

vyks

KULTŪROS ŽIDINY, BROOKLYNE,
LAPKRIČIO 1-2 D., NUO 1 IKI 9 VAL. VAK.

ATIDARYMAS LAPKRIČIO 1, ŠEŠTADIENĮ, 7 VAL. VAK.

RENGIA VYR. SKAUČIŲ ŽIDINYS VILJA

VYR. LIET. IŠLAISVINIMO KOMITETO SEIMO PROGA

INKORPORUOTO TAUTOS FONDO

BANKETAS BALIUS

ŠEŠTADIENĮ, LAPKRIČIO 29 D. 8 VAL. VAKARO
KULTŪROS ŽIDINYJE
361 HIGHLAND BLVD. BROOKLYN, N.Y.

Programoje:

SOL. G. UGIANSKIENĖ

ŠOKIAI
GROJA A M U R ORKESTRAS
DAINUOJA J. NAKAS

Bilietus įsigyti ar stalus rezervuoti prašoma pas:

ST. BOBELIENĖ
212 Elderts La. Woodhaven, N.Y.
Telef. MI 7-6637

M. KLIVEČKIENĖ
76-13 85 Rd. Woodhaven, N.Y.
Telef. 296-0406

V. KULPA
84-01 101 St. Richmond Hill, N.Y.
Telef. 846-1056

Stalai 10 žmonių. Šilta vakarienė ir gėrimai.

AUKA \$15 ASMENIUI

7 val. vakare kokteilis — atgaiva Mažojoje salėje.

Aukoje Inc. Tautos Fondui \$50 1975 m. — Jiem paprašius, bilietas siunčiamas nemokamai.

VISUOMENĖ KVIEČIAMA ATsilANKYTI

Inc. TAUTOS FONDAS

LAISVĖS ŽIBURIO RADIO RUDENS KONCERTAS BALIUS

ŠEŠTADIENĮ, LAPKRIČIO 8 D.
PRADŽIA 7 VAL. PUNKTUALIAI

KULTŪROS ŽIDINYJE
361 HIGHLAND BLVD. BROOKLYN, N.Y.

PROGRAMOJE:

VIDA VAITKUTĖ iš Vakarų Berlyno, iškilioji lengvosios muzikos menininkė. Lietuvių liaudies dainos ir pramoginės muzikos kūriniai. Piano palyda — muz. ALG. KAČANAUSKAS.

VIOLETA KAROSAITĖ iš Chicago — baletų šokėja — atliks savo choreografuotus šokius — "Sogitarijus" ir vieną pagal Čiurlionio simfoninę poemą "Jūra".

ŠOKIAI.

Valgių ir gėrimų abiejose salėse. Groja JUOZO KAZLO orkestras.

VIETOS NUMERUOTOS EILĖMIS. KAINA 6 DOL.

BILJETŲ PLATINTOJAI:

NEW YORKE
WOODHAVEN Haven Realty (Andriušis)
E. Kezlenė

RICHMOND HILL Alice's Florist
B. Labutienė
V. Vasikauskas

BROOKLYN A. Diržys
"Vytis" Agentūra
GLENDALE S. Kačinskienė
OZONE PARK L.N. Kulikauskas

NEW JERSEY
KEARNY-POINT PLEASANT B. Macijauskienė
PATERSON A. Rugys
ELIZABETH muz. V. Mamaitis

Bilietus galima įsigyti paštu prisiunčiant 6 dol. už bilietą ir sau adresuotą su pašto ženklų voką: LITHUANIAN RADIO CLUB, 217-25 54 AVE., BAYSIDE, N.Y. 11364. TEL. 229-9134

Baliui stalus dešimčiai žmonių rezervuoti pas B. LABUTIENĖ VI 7-5550. Dalyvaujantiems tik koncerte stalų rezervuoti nereikia

VISUOMENĖ KVIEČIAMA ATsilANKYTI